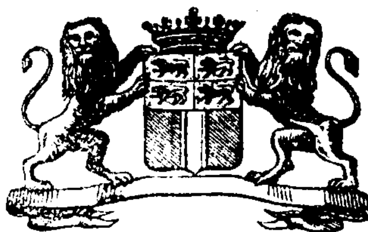
Nº 291. Aº 1859.

WOENSDAG 7 DECEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, Nº 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een
BIJBLAD.

BUITENLAND.

LONDEN den 5 December.

Alvorens zij Engeland verlieten begaven Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen zich naar Frogmore, om van de Hertogin-Weduwe van Kent afscheid te nemen, terwijl de Prins van Wallis uit Oxford naar Windsor gekomen is, om zijne Zuster en zijnen Behuwdbroeder vóór hunne afreis vaarwel te zeggen.

— De jeugdige Prinsen Nicolaas en Eugenius, zonen der Hertogin Weduwe van Leuchtenberg, zijn thans te Londen en zullen eenigen tijd te Brighton doorbrengen.

— Het gerucht wil en, indien het zich bevestigt, zou het een nieuw bewijs voor de herstelling onzer vriendschappelijke betrekkingen met Frankrijk opleveren, dat eene gelijktijdige vermindering der wederzijdsche toltarieven voorgenomen is. De graaf de Persigny, een der grootste en verlichtste voorstanders der alliantie, zou hiertoe krachtig hebben medegewerkt. Oppervlakkig en vooral met het oog op de ontzagchelijke uitgaven die Engeland voor zijne verdedigingsmaatregelen te doen heeft, zou men zoodanig plan eene hersenschim achten, maar bevoegde beoordeelaars hebben berekend dat de vermindering der regten op de Fransche wijnen en brandewijnen ten slotte voordeel aan de Engelsche schatkist moet opleveren.

— De Times zegt hoe, ten gevolge van een Kabinetsbesluit, lord Palmerston geen deel aan het Congres nemen en lord Cowley gemagtigd worden zal de zienswijze der Engelsche Regering aldaar te handhaven. De gewigtige onderwerpen met welke het Parlement, terstond na zijne bijeenkomst op den 24 januarij, zich zal hebben bezig te houden, vergunnen lord Palmerston niet het middelpunt der regering te verlaten. Volgens den Times zal een deel des publieks met genoegen vernemen dat er geen gevolmagtigde naar Parijs gezonden wordt en dat lord Cowley, die zich bereids daar bevindt, de Vergadering alleen als vertegenwoordiger van Engeland bij zal wonen, waardoor de deelneming van dat Land aan het Congres zoo weinig belangrijk wordt als mogelijk is. Die deelneming toch bepaalt zich hiertoe, dat Engeland alleen uit beleefdheid in het Congres verschijnen zal en de zaken van Italië door diegenen zal laten regelen welke daarin meer onmiddellijk betrokken zijn. Het zal betoogen dat de leer der non-interventie, om mogelijk te zijn, ook volkomen wezen moet. Een Land, dat begint met te zeggen dat het in geen geval gewapenderhand in de Italiaansche zaken tusschen beide zal treden, kan onmogelijk denzelfden invloed hebben als die welke ieder oogenblik gereed staan een leger de vlakten der Pô te doen binnenrukken, en als Engeland het, aan den anderen kant, noodzakelijk achten mogt aan de regeling der toekomst van Italië deel te nemen, dan zal er gewis een tijd komen waarop het zich aangeprikkeld gevoelt om zijn logica door eene beweging van het eskader der Middellandsche Zee, of welligt door eenige duizend man troepen te ondersteunen. Misschien ware het voor Engeland beter geweest in het geheel geen deel aan het Congres te nemen, maar nu de Regering het, op Frankrijks aanhouden, anders begrepen heeft, twijfelt de Times niet of, bij het hoogst onzekere van den uitslag der beraadslagingen, zal lord Cowley met voorzigtigheid en vastberadenheid handelen, en zal de Regering zijne taak zooveel mogelijk verligten, door hem de beginselen volgens welke hij te handelen heeft met juistheid voor te schrijven.

In een ander artikel zegt de Times hoe Engeland om geene andere reden zijne deelneming aan het graven van het Suez kanaal weigert, dan dewijl het overtuigd is, dat zulks, uit het oogpunt des handels gezien, eene zeer slechte onderneming wezen zou. De Nederlanders, beweert de Times, zijn van hetzelfde gevoelen, en zij bezitten toch ook koloniën, den kortst mogelijken weg werwaarts te vinden voor hen van belang is. Wat de Engelschen, de Nederlanders en andere Volken, door het graven van genoemd kanaal in besparing van tijd winnen zouden, zouden zij aan den anderen kant, ten gevolge der zoo moeijelijke en gevaarlijke vaart in de Roode Zee, aan de hooge assurantieprijzen en door het meerder gebruik van steenkolen verliezen. Engeland, zoo vervolgt het betoog, heeft zich met alle groote ondernemingen in ieder werelddeel vereenigd; in China zelfs spoorwegen aangelegd, zijne kapitalen de Spanjaarden, de Grieken en Turken geleend; nauwelijks vindt men ééne goud- of zilvermijn die niet voor Engelsche rekening ontgonnen is; maar de Engelschen zijn ernstige speculanten die ondervinding bezitten, en wanneer zij derhalve eene onderneming verkeerd vinden dan heeft hun gevoelen eenig gewigt.

— De luchtreiziger Lowe te New-York, die besloten heeft een togt over de Atlantische Zee naar Europa te maken, heeft den 17 november het vullen van zijnen reusachtig grooten ballon reeds aangevangen, maar werd door het regenachtig weder genoodzaakt dit werk te staken.

— De voornaamste deelnemers aan het voorgevallene te Harpersferry, in zoover zij reeds gevonnisd zijn, namelijk Brown, Green, Coppiah en Copeland, zullen, volgens berigten uit New-York, die 16 dezer de doodstraf ondergaan, indien althans, wat wel niet te betwijfelen valt, het hof van appèl hun vonnis bekrachtigt. Zekere Gerrit Smith, een bekend voorvechter van de afschaffing der slavernij, is, op het vernemen der veroordeeling van de oproermakers, plotseling krankzinnig geworden. Het dagblad Tribune trekt, met bittere ironie, eenigermate partij voor Brown en diens medestanders.

Het barkschip Emily, in de maand junij van New-York naar de Afrikaansche kust vertrokken, is onder geleide van een luitenant der Amerikaansche korvet Portsmouth, die tot de schepen behoort welke op die kust kruisen, naar genoemde stad teruggevoerd, als van deelneming aan slavenhandel aangeklaagd. De kapitein en een deel der bemanning zijn voor den regter verschenen, die hen in staat van arrest gehouden heeft. De veroordeeling werd te gemoet gezien.

— De zoo langdurige oorlog tusschen de Republieken Peru en Equador is op eene zonderlinge wijze geëindigd. Den 6 october verscheen de president Castilla met twaalf of vijftien schepen en een leger van vierduizend man te Paita, met het doel om het grondgebied van Equador te gaan bemagtigen. Met achterlating zijner troepen ging hij naar Guayaquil, waar hij een mondgesprek hield met den Peruaanschen admiraal, die het bevel over de blokkade voerde, en met den generaal Franco, den bevelhebber binnen de stad. Vervolgens naar Paita teruggekeerd, schreef hij aan zijnen Minister van oorlog dat de veldtogt geëindigd was, alvorens aangevangen te zijn. „Naardien, zoo meldde hij, het bewind van Robles en Urbino, met wie de twist ontstaan was, omver is geworpen, en te Quito door een driemanschap is vervangen, aan welks hoofd de generaal Moreno staat, over wien ik mij geenszins te beklagen heb, zie ik geen vijand meer voor mij en heb ik niets anders te doen dan terug te keeren." Sommigen meenden echter dat Castilla zoo inschikkelijk niet geweest zou zijn, als hij de lucht niet van een te Lima tegen hem beraamd pronunciamento gehad had, terwijl anderen daarentegen dachten dat hij zijne strijdkrachten tegen Bolivia wilde keeren, met hetwelk Peru sedert geruimen tijd twist heeft.

PARIJS den 5 December.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Het zal lord Palmerston niet zijn, die Engeland op het Congres vertegenwoordigt. De Times wilde dat men den bekwaamsten Engelschen staatsman naar Parijs zou zenden om zijn land waardig te vertegenwoordigen en er zijn invloed te doen gelden. Het is waarschijnlijk de tegenovergestelde reden, die het Engelsche Kabinet heeft bewogen lord Cowley als gevolmagtigde te kiezen. Lord Palmerston zou ongetwijfeld een te belangrijk persoonlijk overwigt hebben verkregen. Om eene Mogendheid en vooral eene Mogendheid als Engeland te vertegenwoordigen, zijn er agenten noodig die instructiën ontvangen en die niet aan zich zelf ontleenen; zij behooren niet vooruit gebonden te zijn en daardoor tevens hunne Regeringen te binden. Lord Cowley zal dus de eerste gevolmagtigde van Engeland zijn; men zegt zelfs dat hij de eenige zal zijn. Daar de heer de Bourqueney, die als tweede gevolmagtigde voor Frankrijk was aangewezen, zich aan het politieke leven heeft onttrokken, hoort men ook hier en daar verzekeren dat graaf Walewski alleen Frankrijk vertegenwoordigen zal.

De tijding dat Engeland zijne toestemming had gegeven, waaromtrent ll. zaturdag nog twijfel gekoesterd werd, heeft heden een zeer levendigen indruk gegeven aan onze geldmarkt. De rijzing duurt voort en schijnt zich tot aan het einde des jaars te willen handhaven.

De zaak der delegatie van het regentschap aan den heer Buoncompagni bevat nog veel duisters en onzekers. Gisteren bragt eene depêche ons het berigt dat alles geschikt was en dat Buoncompagni naar Florence zou vertrekken. Men maakte evenwel de zeer gewigtige opmerking dat de functiën van den *gouverneur-generaal* (en niet langer regent) zich uitstrekten tot de betrekkingen van Midden-Italië met Piemont en de vreemde Mogendheden. Velen zien in deze bepaling eene oppositie tegen het beginsel van de aanhechting, daar Piemont van nu af aan tegenover Midden-Italië in dezelfde verhouding schijnt te komen als alle andere Mogendheden, en dat de onderlinge betrekkingen alleen langs den diplomatieken weg schijnen geregeld te zullen worden.

Intusschen zou de heer Buoncompagni, als gouverneur der vier Staten, geroepen zijn om elk verschil tusschen deze onderling te doen verdwijnen. Is dat eigenlijk niet de voorbereiding tot het vormen van een Etrurisch Koningrijk. Er ontbreekt slechts een titularis.

Intusschen heeft men heden weder tegenstrijdige berigten uit Italië ontvangen, volgens welke personele questiën afbreuk dreigen te doen aan de zaak des vaderlands. In één woord, alles is nog zeer twijfelachtig en onzeker. De nationale vergadering van Toskane zal evenwel spoedig weder bijeenkomen en den heer Buoncompagni erkennen; zoodat alles zich tot eene questie van formaliteit bepaalt.

De zaak van de brochure van den heer de Girardin is heden geëindigd in eene uitspraak van niet ontvankelijkheid, dat wil zeggen dat de vervolgingen niet zullen worden voortgezet. De inbeslagneming van de brochure had plaats gehad na het deponeren der exemplaren bij de prefectuur van politie, maar voor dat zij verkrijgbaar werd gesteld.

Bij de instructie der zaak van den heer Giblain, die nog vóór het einde dezer maand zal behandeld worden, is gebleken dat hij *twee honderd veertig* valschheden in geschrifte heeft gepleegd.

De hertogin van Malakoff moet, naar men verneemt, in de maand februarij, een erfgenaam of eene erfgename van den veroveraar van Sebastopol schenken.

Men zegt dat de Keizer bevolen heeft de instructie betrekkelijk het artikel van den heer de Montalembert, wiens broeder in Marokko aan de cholera is bezweken, te staken.

— Heden morgen is er van negen tot twaalf ure ministerraad gehouden op het paleis der Tuileriën.

— De gereserveerde tuinen des Keizers, die gedurende het geheele fraaije saizoen zijn geopend geweest, werden heden wederom voor het publiek gesloten.

— Ziehier hoe het Journal des Débats zich uitlaat over den bekenden brief van Keizer Napoleon aan de vier kooplieden van Liverpool: „Zonder ons, zoo als le Constitutionnel doet, bezig te houden met de rol welke het toeval heeft kunnen spelen in deze omstandigheid, zijn wij het met genoemd blad volkomen eens ten aanzien van de belangrijkheid van het stuk, ons uit Liverpool bekend geworden, en van de uitmuntende uitwerking welke het ongetwijfeld aan gene zijde van het kanaal moet te weeg brengen. Het zal voorzeker voldoende zijn om de wolken te verdrijven die een oogenblik tusschen de beide volken waren gerezen en zal, waar wij hopen, het werk der verzoening voltooijen, door de circulaire van den heer Billault aangevangen."

— Hoe sterk het verbruik van bier te Parijs toeneemt bewijzen de navolgende officiële cijfers. In 1815 7,944,800 kan; in 1819 7,199,300 kan en in 1858 30,017,000 kan.

— Het lijk van den kolonel de Montalembert, die onlangs in Afrika aan de cholera overleed, is met den Thabor naar Marseille overgevoerd.

— In de vorige week trad Prins Napoleon Gregorius, derde zoon van Prins Karel Lucien Bonaparte, te Rome in het huwelijk met donna Christina, de achttienjarige dochter van Prins Rispoli, wiens familie tot die der minder bemiddelde Romeinsche patriciers behoort. Dat huwelijk zou reeds vier maanden geleden voltrokken zijn, maar werd toen op verlangen van Keizer Napoleon uitgesteld, wiens geslacht door deze echtverbindtenis nader met die der Colonnas, Cesarinis, Torlonias en Orsinis vermaagschapt wordt.

— Er schijnt nog altijd questie te zijn van den graaf de Cavour als gevolmagtigde van Sardinië op het Congres. In onderscheidene dagbladen en brieven uit Italië wordt daarenboven het vermoeden geuit, dat hij spoedig wederom in het Kabinet zal treden en als Minister van buitenlandsche zaken voor Sardinië in het Congres zitting zou nemen. Intusschen bevestigt het zich ook dat deze keus weinig in den smaak zou vallen van het Kabinet der Tuileriën, vooral ook omdat men ernstige bedenkingen van de zijde van Oostenrijk en Rome op dit punt schijnt te duchten. De Fransche Regering zou daar ook reeds wel niet een bepaald protest, maar toch een officieus vertoog ten dien aanzien naar Turijn hebben afgezonden. Desniettemin blijft, ook na zulk eene officieuse vermaning, de Sardinische Regering volkomen vrij om een besluit te nemen dat het meest strookt met de belangen van Italië, zoo als zij die inziet, en met hare eigene politiek.

— De berigten uit Italië beginnen thans eenig meer licht te verspreiden over den tegenstand, door den baron Ricasoli aan de zending van den heer Buoncompagni in Midden-Italië geboden. Behalve het bezwaar der wettigheid, dat hem deed aarzelen zijne goedkeuring te schenken aan eene geheel andere combinatie dan die door de Nationale Vergadering was gewenscht toen zij het regentschap aanbood aan den Prins van Carignan, had het hoofd der Toskaansche Regering nog zeer ernstige bedenkingen tegen het *fond* zelf der questie en tegen het eigenlijk karakter der delegatie, waardoor de heer Buoncompagni aan het hoofd der vier Vereenigde Staten geplaatst werd. Volgens hem had die delegatie zin noch nut, wanneer zij Sardinië niet nauwer aan de Italiaansche zaak verbond dan reeds vroeger het geval was. Hij wilde dus den heer Buoncompagni te Florence alleen zien als vertegenwoordiger der Sardinische Regering en gedelegeerde van den Prins van Carignan. Naar zijne meening moest de aanhechting onder een of anderen vorm als gesymboliseerd worden nog vóór de opening van het Congres. Vertegenwoordigde de heer Buoncompagni niet bepaaldelijk het beginsel der aanhechting, door de Nationale Vergaderingen aangenomen, dan zou hij aan het hoofd der Regering de Italiaansche zaak slechts belemmeren of er zelfs gevaarlijk voor worden. Deze vrees ligt blijkbaar ten grondslag aan de uitdrukkingen in het Toskaansche Regeringsblad, die volgen op het berigt dat de drie Toskaansche afgevaardigden, die te Modena met Farini en Buoncompagni hadden geraadpleegd, een voorstel van daar hadden medegebragt, hetwelk de Regering had overgenomen en door een afgezant naar Turijn was overgebragt om het aan den Prins van Carignan voor te leggen. „De Regering, zoo heet het daar, fier een land te vertegenwoordigen, welks vertrouwen het bezit, begrijpt dat het haar pligt is niet af te wijken van de grondbeginselen welke zij zich steeds ten gids heeft gekozen. Gehecht aan haar Volk en haren Koning, moet zij weigeren *de wegen te banen voor pretendenten*, hoe zij ook moogen heeten en op welke bescherming zij zich beroemen. Tot een dergelijk doel toch zouden alle uitvlugten voeren, die in strijd zijn met de waarachtige nationale vereeniging en welke men ter wille van de eendragt zou willen aannemen."

Daar Toskane zijne standvastige houding wel niet zoo ligt zal hebben opgegeven, moet de tot stand gekomene schikking voorzeker in het belang van Midden-Italië geacht worden.

KEULEN den 5 December.

Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen kwamen heden namiddag ten vier ure, in het strengste incognito, onder den naam van Graaf en Gravin Berg reizende, met hun gevolg uit Brussel hier aan en hebben, na gebruikten maaltijd, met den sneltrein hunne terugreis over Dusseldorp voortgezet.

De Prins Regent begeeft zich eerstdaags naar Karlsruhe en van daar naar den Rijn, om den 15 dezer de feestelijke inwijding der verlengde spoorwegverbinding tusschen Coblenz en Mainz bij te wonen, welke inwijding, om het hoog gewigt dat aan de zaak gehecht wordt, zeer luisterrijk wezen zal.

Dien dag zal een feesttrein van Mainz vertrekken en zullen de verdere feesten, met maaltijd en danspartij, en met de verlichting van de noordzijde van den Dom te Keulen, plaats hebben. Den 22sten zal het personen-verkeer over dien weg worden opengesteld, derwijze dat men, met den eersten trein in den zeer vroegen ochtend vertrekkende, des avonds te Zurich zal kunnen aankomen.

— Volgens een der dagbladen is te Wurzburg besloten, in eene aan al de Bondsregeringen welke aan de jongste Conferentien geen deel namen te rigten memorie, de aanleiding en de uitkomsten der beraadslagingen uitvoerig te ontwikkelen en te regtvaardigen. Aan Beijeren en Saksen zou opgedragen zijn deze memorie, namens al de vertegenwoordigd geweest zijnde Regeringen op te stellen, terwijl dan de inhoud daarvan door Beijeren alleen, in eene circulaire nota, ter kennis der genoemde Regeringen gebragt zal worden.

— Volgens door het committé gedane bekendmaking, zijn de bijdragen voor het te Wittenberg oprigten van een gedenkteeken voor den hervormer Philip Melanchton reeds tot de som van bijna 12,000 daalders gestegen.

— Het 450jarig bestaan der Leipziger Universiteit werd den 2 dezer plegtig gevierd. Ten negen ure des morgens begaven zich al de leeraars der Universiteit, benevens een talrijken stoet van studenten, met hunne vaandels, sjerpen enz., uit de groote zaal van hun gebouw naar de Pauluskerk, waar eene statige godsdienstoefening werd gehouden en onder anderen composities van Orlando di Lasso en Ramini, in de jaren 1520 en 1560 vervaardigd, door het koor gezongen werden. De hoogleeraar Brückner sprak een dankgebed uit, waarin 's Hemels voortdurende zegen voor de Universiteit en hare Vorstelijke beschermheeren werd afgesmeekt.

Ten elf ure verschenen de Koning, de Kroonprins en Prins George van Saksen, na door de studenten aan het station van den spoorweg ontvangen te zijn, in de aula der Universiteit, waar een feestgezang aangeheven en door den rector-magnificus dr. von Wächter eene feestrede gehouden werd, aan het slot van welke de Kroonprins tot eeredoctor in de beide regten, Prins George tot eeredoctor in de wijsbegeerte werd geproclameerd, waarna nog eenige andere promotien van gelijken aard volgden. De Koning nam vervolgens het woord, om zijne belangstelling in de plegtige handeling te uiten, en reikte den rector-magnificus het kommandeurskruis eerste klasse der orde van Verdienste over. Alles werd met een vivat! op den Koning besloten.

De Leipziger Universiteit heeft zijn ontstaan aan den hevigen twist te danken, die tusschen de vier Natien uitbrak, uit welke de Universiteit te Praag bestond. Leeraars en studenten, nagenoeg 20,000 in getal, verlieten Boheme en begaven zich naar Leipzig. De Markgraaf Frederik de Strijdbare en diens broeder Wilhelm namen de vreemdelingen welwillend op en verleenden hun herberg, waarna Prins Alexander V de nieuwe Universiteit den 9 september 1409 bevestigde en tevens grooten lof aan de stad Leipzig en hare inwoners toezwaaide. De inwijding volgde den 2 december 1409 en Otto von Munsterberg werd als eerste rector benoemd.

— De Oostenrijksche Minister van eeredienst en onderwijs heeft besloten dat het onderwijs aan het gymnasium te Triest voortdurend in de Hoogduitsche taal zal gegeven worden, terwijl velen verlangd hadden dat de Italiaansche daarvoor in de plaats zou worden gesteld.

Het Weener dagblad Ost Deutsche Post laat zich op wrevelige, zelfs hatelijke wijze over de vernieuwing der alliantie tusschen Frankrijk en Engeland uit. Voorts wenscht het dat Engeland zich, even als vroeger te Verona, tot het geven van een onvruchtbaren waarborg bepalen zal, en veronderstelt dat eene vredebreuk tusschen de beide Landen niet achterwege zal blijven, naardien de heer de Thouvenel nu bevel ontvangen heeft de zaak van het Suez Kanaal als eene Fransche aangelegenheid te behandelen.

Intusschen behelst een Pruissisch tijdschrift redeneringen en mededeelingen, die, als zij met de waarheid overeenstemmen, een belangrijk licht over de inzigten en plannen van Oostenrijk, reeds van vóór den aanvang des jongsten oorlogs af, verspreiden. De staatkunde dier Regering bragt namelijk, volgens dat tijdschrift, mede, dat zij eene aanvallende rol op zich nam en, om in haar eigen Rijk staande te blijven, zich tot eene zegevierende en heerschende in geheel Europa maakte. Het beginsel dat zich vijandig tegen haar overstelde moest overal onderdrukt en overwonnen worden. Waar zij het eigenlijk op toelegde was Duitschland, met name Pruissen, in den krijg te wikkelen, den oorlog naar den Rijn over te brengen, met een overmagtig leger Frankrijk binnen te dringen, de familie der Napoleons neder te werpen en te verdrijven, Hendrik V en diens clericale omgeving op den troon der vaderen te herstellen. Toen, zoo luidt het verder, graaf Rechberg in de maand mei dezes jaars president-minister was geworden, liet hij zich te Weenen officieel en onbewimpeld uit dat de val van Napoleon III en de herstelling van Hendrik V het eigenlijk doel des oorlogs was. En toen een der hooggeplaatste Staatslieden, tot welke hij deze gewigtige mededeeling rigtte, eene bewering maakte alsof hij zijne zintuigen niet regt vertrouwde, liet de Oostenrijksche minister er, met eene beredeneerde kalmte en zelfbehagende verzekerdheid, op volgen: „Ja! dat is het wat wij willen! Niets meer of minder dan dat!"

Even als de Fransche dagbladen ontvangen

thans de Oostenrijksche gedurig waarschuwingen, waaruit blijkt dat het hun niet geoorloofd is zelfs de gewigtigste aangelegenheden, zoodra deze met de grondslagen van het Staatsgebouw en de Rijksconstitutie in betrekking staan, te bespreken. De zoogenaamde meerdere vrijheid, onlangs aan die dagbladpers verleend, is derhalve niet veel meer dan een ijdel woord geworden.

Per Telegraaf.

LONDEN den 6 December.

Volgens den Morning Post zal lord Russell geen zitting op het Congres nemen, en is het twijfelachtig of de Paus zich daar wel zal laten vertegenwoordigen.

De Daily News verlangt, dat sir Hudson of graaf Seymour naar het Congres zal worden gezonden.

PARIJS den 6 December.

Behalve vorst Gortschakoff zal waarschijnlijk geen enkel Minister van buitenlandsche zaken het Congres bijwonen, want graaf Rechberg zal niet voor Oostenrijk derwaarts komen, en het is nog zeer twijfelachtig of graaf Cavour en de kardinaal Antonelli het zullen bijwonen.

(*Tweede depêche.*)

Brieven uit Rome bevestigen het berigt: dat door Engeland, Rusland en Pruissen vertoogen zijn gerigt tot de Pauselijke Regering ter zake van de godsdienstige beweging ten gunste van het wereldlijk gezag van den Paus, en dat andere Mogendheden hebben aangedrongen op het spoedig tot stand brengen van hervormingen. Het met Baden gesloten concordaat was openbaar gemaakt en van denzelfden inhoud als dat met Oostenrijk en Wurtemberg.

Slotkoers der 3 pcts. Fransche fondsen 71.35.

BERLIJN den 5 December.

De Staatsanzeiger deelt de benoeming mede van den luitenant-generaal von Roon tot minister van oorlog.

Ll. zaturdag heeft het Ministerie de grondslagen aangenomen van het door den heer von Bonin, den afgetreden minister van oorlog, bewerkte ontwerp tot organisatie des legers, met uitzondering echter van de technische punten, maar het heeft er niet van uitgesloten de punten betreffende de landweer, om welke de heer von Bonin zijn ontslag genomen heeft.

FLORENCE den 5 December.

De heer Ricasoli, de voorzitter der Nationale Vergadering, is alhier teruggekeerd.

Het officiële blad van Toskane berigt dat de heer Buoncompagni den titel zal voeren van gouverneur-generaal der Ligue van Midden-Italië.

LONDEN den 6 December.

Koffij iets beter. — Thee flaauw. — Suiker 6 d. a 1 sh. hooger; van Braziel zijn 4 ladingen verkocht. — IJzer 54.3. — Talk in loco 58, op levering 55.9 a 55.6.

LIVERPOOL den 6 December.

Katoen. 5000 b. vonden nemers.

BERLIJN den 6 December.

Rogge per Dec. 48⅝, per Voorjaar 47½ th.

ANTWERPEN den 6 December.

Koffij en Suiker vast. — Granen. Tarwe *f* 12¾; Rogge *f* 8¼.

MADRID den 5 December.

Spanje 1¾ pc. 34; dito 3 pc. 44.15.

PARIJS den 6 December.

Frankrijk 3 pc. 71.30; dito 4½ pc. 96.50. Crediet Mob. 815. Spanje 1¾ pc. 33½; dito Binnenl. 3 pc. 43¼.

LONDEN den 6 December.

De 3 pc. Geconsolid. 96⅞ a 97. Rusland 5 pc. 109½; dito 4½ pc. 100¼. Spanje 1¾ pc. 33⅜ a ⅝, dito Buitenl. 3 pc. 45. Portugal 3 pc. 45⅞. Mexico 3 pc. 22½ a ¾. Peru Doll. Bonds 81. Venezuela 4½ pc. 29 a ½, dito Uitgest. 15 a ½. Illinois Shares 61 a 63; dito Bonds 7 pc. 78 a 79.

WEENEN den 6 December.

Nationale Metalliek 5 pc. 78.80. Metalliek 5 pc. 72.80. Wissel Londen *f* 123.75.

FRANKFORT den 6 December.

Metalliek 5 pc. 55¾; dito Nationale 5 pc. 60¾. Spanje 1¾ pc. 32½; dito 3 pc. 41¾.

ANTWERPEN den 6 December.

Spanje 1¾ pc. 32¼; dito Binnenl. 3 pc. 43¼. Metall. 5 pc. 57¾; dito Nation. 5 pc. 61⅝.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 6 December.

De nieuw benoemde Oostenrijksche gezant bij het Nederlandsche Hof, de baron von Langlau, heeft gisteren middag een officieel bezoek bij den Minister van Buitenlandsche Zaken afgelegd.

— Heden den verjaardag van wijlen Z. M. koning Willem II is op diens standbeeld, van dezelfde bekende hand als vroeger, weder een lauwerkrans nedergelegd.

— In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad alhier heeft de Burgemeester medegedeeld, dat de heer directeur van 's Konings Kabinet zich tot hem heeft vervoegd, te kennen gevende, dat Z. M. verhinderd werd, de commissie, tot ondersteuning van het adres van adhaesie aan dat van de heeren D. Schretlen en J. B. Maxwils om concessie voor een spoorweg van Scheveningen op Gouda te ontvangen, doch dat het plan Zr. Ms. hooge belangstelling had getrokken, weshalve Z. M. den Minister van Binnenlandsche Zaken door den directeur had doen schrijven: 1°, dat Z. M. verlangde dat deze zaak spoedig worde afgedaan; 2°, dat het Z. M. aangenaam zou zijn, indien er termen mogten gevonden worden, deze zaak in gunstige overweging te nemen.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft bij arrest van heden verworpen de voorziening in cassatie, ingesteld door J. Hartgering te Amsterdam, tegen een arrest van het Hof in Noordholland, waarbij hij is veroordeeld tot eene cellulaire gevangenisstraf van acht dagen en geldboete van *f* 20, ter zake van in zijn winkel ter verkoop te hebben voorhanden gehad eene partij augurken, welke door Spaansch groen of azijnzuur koperoxyde kunstmatig waren gekleurd en daardoor voor de gezondheid zeer schadelijk waren, met de wetenschap van den beklaagde, dat deze eetwaar alzoo vermengd was, en zulks na herhaaldelijk deswege door de stads keurmeesters te zijn gewaarschuwd.

— Heden is bij den Hoogen Raad der Nederlanden behandeld de zaak van C. Oskam, ligterschipper te Schiedam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Hof in Zuidholland, waarbij hij is veroordeeld tot zes jaren tuchthuisstraf ter zake van diefstal van een aantal goederen van de Handel-Maatschappij welke aan hem als schipper waren toevertrouwd; zijnde twee andere personen, beschuldigd van medepligtigheid daaraan, wegens niet voldoend bewijs deswege vrijgesproken. — De heer advocaat mr. D. van Raalte heeft voor den requirant geadstrueerd het beroep in cassatie en voorgedragen en ontwikkeld twee middelen van cassatie, te weten: *a*, schending van art. 206 in verband met art. 211 strafvordering, op grond, dat het Hof, wat de qualificatie der misdaad betreft, het arrest niet naar den eisch der wet heeft gemotiveerd; *b*, schending van art. 1 in verband met artt. 427 en 428 en art. 434 van genoemd wetboek, omdat het Hof het bewijs der daadzaken heeft geput uit gebeurtenissen, die, volgens het arrest zelf, omtrent de feiten niet het allerminste licht konden verspreiden; 2°, schending en verkeerde toepassing van art. 386 n.° 4 strafregt, omdat het Hof, ook volgens hetgeen *in facto* bij het arrest is aangenomen, gemeld art. verkeerd heeft toegepast. — Den 14 dezer zal de heer advocaat-generaal Karseboom in deze zaak zijne conclusie voordragen.

— Het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland heeft heden in hooger beroep bevestigd een vonnis der arrondissements-regtbank te Rotterdam, waarbij H. Gudde wegens diefstal van een paard is veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en geldboete van *f* 12.50.

STATEN-GENERAAL.

De Tweede Kamer heeft, in hare zitting van heden, voortgezet de beraadslaging over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Binnenlandsche Zaken*) en in de eerste plaats over de VIIde afdeeling (Onderwijs).

Art. 91 (betrekkelijk de splitsing van een der leerstoelen te Leyden) werd aangenomen zonder hoofdelijke stemming. Voorts werden zonder discussie goedgekeurd de artt. 92 tot en met 94. Op art. 95 (subsidiën voor de verzamelingen en andere inrigtingen van hooger onderwijs) stelde de heer *Wintgens* voor, om de daarbij uitgetrokken som te verhoogen met *f* 8000, tot aanschaffing van een groot astronomisch instrument voor de academie te Utrecht, welk amendement, na eenige discussie, werd *verworpen* met 32 tegen 26 stemmen. Daarna werden de overige artt. betrekkelijk het onderwijs (96—106), zonder discussie goedgekeurd.

De VIIIste afdeeling (kunsten en wetenschappen) werd na eene discussie over bijzonderheden, die in dit overzigt geene bijzondere vermelding behoeven, zonder hoofdelijke stemming (artt. 107—139) aangenomen.

Bij de IXde afdeeling (Armwezen) drong de heer *Hengst* aan op de herziening van de armenwet betrekkelijk het domicilie van onderstand, waarna ook deze afdeeling (artt. 140—146) werd goedgekeurd.

Zonder discussie werd de Xde afdeeling (Nederlandsche Staats-Courant en Staatsblad) aangenomen; terwijl bij de XIde afdeeling (Nijverheid) de heer *van Hoëvell* het nut betoogde, ook met het oog op Indië, van de ontginning van mijnen in ons Land, in welk onderwerp zich de heeren *van Wintershoven* en de *Minister van Finantiën* mengden.

Bij art. 151 dier afdeeling (visscherijen) verklaarde zich de heer *Westerhoff* tegen de voorgestelde kunstmatige oesterteelt, die daarentegen werd in bescherming genomen door den heer *Sloet*, terwijl de heer *Idserda* voorstelde om de daarvoor uitgetrokken som van *f* 1000 van de begrooting af te nemen, welk amendement met 46 tegen 18 stemmen werd verworpen.

Bij art. 158 betoogde de heer *Olivier* de wenschelijkheid om het toezigt op de stoomwerktuigen te herzien en, zoo mogelijk, bij de wet te regelen, hetgeen door den Minister werd beaamd.

Art. 166 (aanleg van telegraaflijnen) gaf aanleiding tot eenige discussie. De heer *Olivier* behandelde het aanbod der Regering om het materieel over te nemen van de telegraafmaatschappij van Rotterdam naar Brouwershaven: de heer *Idserda* drong aan op den aanleg eener onderzeesche kabel tusschen Enkhuizen en Stavoren en op de verbinding van Heerenveen met het algemeene telegrafennet; de heer *Dirks* ondersteunde dit tweeledig verlangen, en drong bovendien aan op eene lijn van Sneek over Bolsward en Makkum naar Harlingen. De *Minister van Binnenlandsche Zaken* betoogde daarop o. a., dat de handelingen der Regering met betrekking tot de lijn van Rotterdam naar Brouwershaven allezins billijk waren, doch dat, aangezien de aansluiting van Zierikzee langs anderen weg was verkregen, bedoelde Maatschappij vooreerst geen nadeel behoefde te duchten voor den aanleg eener tweede lijn van Staatswege.

De overige afdeelingen gaven geene aanleiding tot discussie, waarna het hoofdstuk zelf werd *aangenomen* met 49 tegen 16 stemmen.

Tegen stemden de heeren Idserda, van Franck, van Voorthuysen, van Asch van Wijck, Kien, Westerhoff, Hugenholtz, Wijbenga, van Hall, Thorbecke, van Heukelom, Godefroi, van Hoëvell, Olivier, Kingma en van Foreest.

Bij de behandeling van het VIde hoofdstuk (Hervormde Eeredienst enz.) besprak de heer *Elout* onderscheidene punten, in betrekking staande tot het verlangen om voor de Herv. kerk meerdere vrijheid te ontvangen: de heer *de Poorter* verlangde gelijkstelling voor de schatkist van de Christ. Afgescheiden gemeenten: de heer *Schimmelpenninck van der Oije* betoogde, dat algeheel onafhankelijk beheer van de bezittingen der Herv. kerk door hare besturen minder wenschelijk, en dat het bijna onmogelijk was het collatieregt geheel af te schaffen: de heer *Mackay* verklaarde zich daarentegen in den zin van den eersten spreker. De *Minister voor de Herv. Eeredienst* verdedigde de handhaving van afzonderlijke departementen van eeredienst en van het collatieregt; wat den onderstand betreft te verleenen aan de Christelijke afgescheiden gemeenten ontwikkelde de Minister de stelling, dat in den toestand van ongeregeldheid, waarin die gemeenten thans nog verkeeren, zoodanige onderstand niet kan worden toegekend, en betoogde ten slotte, dat het beheer over de goederen der Hervormde kerk niet onbeperkt aan die Kerk kon worden overgelaten, juist van wege het verschil van aard en oorsprong dat er tusschen die kerk en de Roomsch Katholijke bestaat, waar gezag en hierarchie is georganiseerd.

Tegen deze onderscheidene punten werd nader opgekomen door de heeren *van Lijnden*, *Thorbecke* en *Elout*, en op nieuw geantwoord door den Minister, waarna de algemeene beraadslaging over het VIde hoofdstuk werd gesloten.

Morgen voortzetting over de artikelen van het hoofdstuk.

[*Zie verder het uitvoerig verslag dezer zitting in ons Bijblad van heden.*]

ROTTERDAM den 6 December.

De tweede lezing over letterkunde werd heden avond door dr. A. Pierson in het vereenigingsgebouw der Koninklijke Nederlandsche Yacht-Club alhier gehouden. Had de eerwaarde spreker in zijne eerste lezing het beeld van Goethe pogen te schetsen, als pendant tegenover den Duitschen stelde hij thans den Nederlandschen Vorst der nieuwere dichtkunst, Bilderdijk. Om een pendant te vormen moest er gelijkheid in uitgangspunt of ontwikkeling bestaan; de spreker betoogde dat Goethe en Bilderdijk een verschillenden aanleg vertoonden, maar zich beiden volgens dien aanleg consequent hadden ontwikkeld. Dr. Pierson deed opmerken hoe Nederland nog niet tot een onbevangen oordeel over Bilderdijk gekomen was, en wenschte te onderzoeken of het alleen aan onverdiende miskenning was toe te schrijven dat Bilderdijk den lauwer der populariteit niet had mogen verwerven. Tot juiste beoordeeling achtte de spreker noodig eene, vaak ongerijmd genoemde, vereeniging van bewondering en kritiek, en deelde op uiterst boeijende wijze eene reeks van fragmenten mede uit den rijken schat van Bilderdijk's werken, als slotsom waarvan hij aantoonde dat Bilderdijk niet populair kon zijn of immer kon worden als Goethe en Schiller, omdat in zijne lyrische poëzij de edelste snaren des gevoels niet worden geroerd. Volgens den spreker was Bilderdijk het grootst in zijne beschrijvende gedichten, in zijne oden en dithijramben; onovertroffen in versificatie en magt over de taal, — maar de talenten van dit oorspronkelijk genie werden beneveld door eene eenzijdigheid, die hem met den geest zijner eeuw in onverzoenlijken strijd hebben gebragt. Vertegenwoordigt Goethe het *diesseits*, Bilderdijk het *jenseits*: Goethe de Japhetische of Grieksche, Bilderdijk de Semitische of Joodsche wereldbeschouwing. Ten slotte wekte dr. Pierson de talrijke vergadering op om zich, in tegenstelling van Bilderdijk, met de wijsgeerige en industriële ontwikkeling dezer eeuw te verzoenen, en die Christelijke levensbeschouwing te omhelzen, door welke men ondanks het kwade het goede leert waarderen, en den vooruitgang niet tracht te stuiten, maar verstandig te besturen. — Na de pauze gaf de Voorzitter gelegenheid tot gemeenzaam onderhoud, waarvan mr. P. F. Hubrecht gebruik maakte om eenige belangrijke opmerkingen tot dr. Pierson te rigten aangaande de opvoeding, het physiek gestel en de lotgevallen van Bilderdijk, die even als bij Goethe grooten invloed op den gang zijner denkbeelden en den geest zijner poëzij zouden hebben uitgeoefend. Dr. Pierson verklaarde dat er voldoende historische berigten ontbraken om, gelijk bij Goethe, den invloed van Bilderdijks moeder op de vorming van zijn karakter en ideën te bepalen, maar stemde overigens met den heer Hubrecht volkomen in. — Hierop werd de vergadering door den Voorzitter gesloten.

Heden morgen is alhier in de Leuvehaven opgehaald het lijk van een matroos van een buitenlandsch schip, die sedert eenige dagen vermist werd.

Bij Koninklijke besluiten is aan jonkh. mr. F. L. W. de Kock, directeur van 's Konings Kabinet, vergunning verleend tot het aannemen der onderscheidingsteekenen van grootofficier der Keizerlijke orde van Medjidié, hem door Z. K. M. den Sultan van Turkije geschonken; — is aan mr. F. B. Fock, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgem. der gem. Veere c. a. en Vrouwepolder c. a.; — is benoemd tot adspirant-ingenieur van den waterstaat en 's Lands burgerl. openbare werken in Nederlandsch Indië, de civile ingenieur A. A. Overgaauw Pennis.

Z. M. heeft aan den heer H. W. Alma, Hoogstdeszelfs consul te Marseille, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der orde van Frans Joseph, hem door Z. M. den Keizer van Oostenrijk geschonken.

Het Staatsblad n.° 108 bevat een Koninklijk besluit van den 12den ll., houdende vaststelling van nieuwe reglementen op de loodsdienst voor zeeschepen.

Het Staatsblad n.° 110 behelst een Koninklijk besluit van den 16den ll., tot wijziging van art. 13, n.° 1 *b*, van het politie-reglement voor de vaart op den Rijn van Bazel tot in zee.

Volgens opgave van het Ministerie van Finantien is aan de verschillende kantoren van 's Rijks accijnsen over de maand november jl. op nieuwe rekening ontvangen aan suiker-accijns in hoofdsom, opcenten en collectief zegel, een bedrag van *f* 27.524.48.

De Minister van Finantien heeft bekend gemaakt, dat bij hem is ontvangen een muntbiljet van *f* 10, door een onbekende, onder het postmerk Amsterdam, van den 1 dezer, tot voldoening van aan den Lande verschuldigd successieregt ingezonden.

Op aanstaanden donderdag den 8 dezer zal de gewone audientie van den Minister van Finantiën geen plaats hebben.

Zr. Ms. fregat met stoomvermogen Evertsen, onder bevel van den kapit. ter zee M. C. van Vreeland, is in den avond van den 4 dezer te Lissabon aangekomen. Aan boord was alles wel.

Door den algemeenen kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente te Amsterdam is gisteren avond, ter vervulling der vacature, ontstaan door het overlijden van ds. J. Muntendam, het volgende alfabetisch gestelde zestal gevormd: ds. K. F. Ternooy Apel, te Delft; ds. H. P. Berlage, theol. dr., te Zalt-Bommel; ds. W. Francken, te Rotterdam; ds. E. Laurillard, theol. dr., te Leyden; ds. L. W. E. Rauwenhoff, theol. dr., te Leyden, en ds. A. van Toorenenbergen, te Purmerende.

Ter vervulling der vacature, ontstaan door het vertrek van ds. P. van Limmik naar Sneek, is door den kerkeraad der Hervormde gemeente te Zaandijk, uit een bevorens gemaakt twaalftal, gevormd het volgend alphabetisch zestal van predikanten: dd. A. van Gruting, te Leusden; G. J. van den Hoeve, te Spanbroek en Opmeer; F. C. A. Pantekoek, te Charlois; G. Smit, te Grootebroek; H. W. Terpstra, te Rockange, en W. G. F. van Voorthuysen, te St. Anthonypolder.

— Gisteren avond had te Leyden een noodlottig voorval plaats. Van een pakhuis aan het Galgewater, waarin eene aanzienlijke hoeveelheid haver, voor de leverantie der fourrages van het reg. rijdende artillerie bestemd, is een der zijmuren onder den last, die daartegen was aangebragt, bezweken. De geheele last is gevallen op een der naastbij gelegen kleine percelen, dat daardoor grootendeels vernield werd. Ongelukkig werd de bewoner van dit perceel onder het puin en de haver bedolven, en met hoeveel inspanning men ook tot zijne redding werkzaam was, is het niet mogen gelukken hem levend te voorschijn te brengen. Zijne echtgenoot, en nog eene vrouw, die mede in het huis aanwezig waren, zijn met eenige kwetsuren en den schrik vrijgekomen.

— Door den heer P. de Liefde, onlangs te Oud-Loosdrecht overleden, is bij testament *f* 1000 aan de algemeene armen en *f* 2000 aan de Hervormde diaconie van die gemeente geschonken.

— Bij de Amsterdamsche afdeeling der maatschappij tot bevordering der toonkunst zal op den 10 dezer een afdeelings-muziekfeest gehouden worden. In de Parkzaal zal op dien avond, met orchest, onder leiding van den heer Richard Hol, het oratorium die Zerstörung Jeruzalem's van F. Hiller worden ten gehoore gebragt, waarin de solo's zullen vervuld worden door mej. Saardt, sopraan uit Keulen, mevr. Collin-Tobisch, zeer gunstig bekende altzangeres, (vroeger aan de Hoogduitsche Opera), den heer Thenborgh, tenor (dilettant) en den heer Krantz, baszanger uit Utrecht.

— Door het bestuur der Vereeniging ter bevordering van Christelijke lectuur te Amsterdam is bekend gemaakt, dat de twee antwoorden, ontvangen ter beantwoording van de door hetzelve uitgeschreven prijsvraag ter bekoming eener *Geschiedenis van de Christelijke Kerk in de Nederlanden*, loopende tot het derde eeuwfeest der Hervorming, der bekrooning en uitgave niet waardig zijn gekeurd.

— Gisteren nacht ontstond brand bij den parapluiemaker Martineau in de Oude Brugstraat te Amsterdam. Het huis is geheel uitgebrand.

— Ll. donderdag is van het Nieuwe Diep naar Vlissingen gestoomd het voor Egyptische rekening nieuw gebouwde stoomschip Mohammed Saïd. Dit stoomschip, even als de vorige aan de werf van de heeren Paul van Vlissingen & Co. te Amsterdam gebouwd, doet door zijnen vorm en inrigting de bedoelde fabriek alle eer aan. Gezegde bodem zal te Antwerpen lading innemen naar Kaïro. Dit stoomschip is den 2 dezer te Antwerpen aangekomen en de proeftogt heeft uitnemend voldaan.

— Naar men verneemt is het defect aan de machine van Zr. Ms. fregat Wassenaar, liggende ter reede van Texel, hersteld en zal deze bodem bij de eerste gunstige gelegenheid naar zee stoomen.

— Het examen van de onderofficieren, dat te Breda heeft plaats gehad, zal nog deze week afloopen. De commissie, met het examen belast geweest, zal, na het proces-verbaal daarvan aan het Departement van Oorlog te hebben ingediend, ontbonden worden en de luitenant-generaal Duycker, voorzitter der commissie, zal nog deze week naar zijne standplaats 's Gravenhage terugkeeren.

— Men verneemt dat de Gemeenteraad van Tilburg in zijne jl. zaturdag gehouden vergadering heeft besloten aan den heer N. de Kanter, op zijne gedane aanvrage, onder nadere goedkeuring in eigendom af te staan het oostelijk gedeelte der kazerne met stallen, manège en exercitie-plein, voor de som van *f* 9400. Ook heeft de Raad goedgekeurd een ter tafel gebragt adres aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal om de aanhangige wetsontwerpen der Noorder- en Zuiderspoorwegen, als in het algemeen belang des Rijks geacht wordende, wel te willen aannemen.

— Eenige dagen geleden heeft men te Empel, bij 's Hertogenbosch, op een bouwland, dat men bezig was tot wieden om te werken, toebehoorende aan het algemeen armbestuur te 's Hertogenbosch, eene begraafplaats ontdekt van Germaanschen oorsprong. Dr. C. R. Hermans, bibliothecaris van het Provinciaal Genootschap van kunsten en wetenschappen in Noordbrabant, heeft zich ter plaatse begeven om een onderzoek in te stellen, waarvan het gevolg is geweest dat onderscheiden urnen, waarvan sommige nog overblijfselen van beenderen bevatten, door hem in bezit werden genomen. Jammer slechts dat tot nog toe al het gevondene beschadigd of gebroken is. Bij de verdere bearbeiding van het land zal voorzigtiger worden te werk gegaan, in de hoop ook nog gave voorwerpen te ontdekken.

— Eenigen tijd geleden liep er een gerucht dat de rijdende artillerie uit Leyden te Arnhem in garnizoen zou komen. Thans verneemt men dat van wege het Departement van oorlog reeds eene voorloopige opneming van een geschikt terrein voor exercitiën en manoeuvres heeft plaats gehad en dat het aan de gemeente toebehoorende heideveld daartoe zeer doelmatig is voorgekomen. Of het plan tot garnizoensverlegging nu zal doorgaan, is voor zooverre men weet nog onbeslist.

— De 2de luitenant W. L. E. Stollé, van het 1ste bataillon 5de regement infanterie, is in zijn rang overgeplaatst bij het instructie-bataillon te Kampen.

— In de Jl. zaturdag gehouden zitting van den Gemeenteraad te Hardenberg is gelezen eene missive van Gedeputeerde Staten, houdende de vraag, op welken grond de Raad veronderstelt dat bij eene schikking de stad niet weder omtrent de marktenaangelegenheden wordt bemoeijelijkt en welke garantien hij daarvoor zou kunnen geven. De voorzitter stelde voor, dat, om een einde aan de zaak te krijgen, de 115 bekende burgers zich voor de gevolgen van eene eventuele doch niet waarschijnlijke regtsbetrekking zouden verbinden. Dit voorstel werd op verscheiden gemotiveerde gronden door al de leden bestreden. Vooral merkten de wethouders Sierink en Heerink op, dat zij van de belofte van den Commissaris des Konings, dd. 2 april jl., om, bijaldien de inkomsten en uitgaven der marktposten op de begrooting wierden gebragt, tot eene schikking zou worden medegewerkt, tot dusverre nog niets is ondervonden. Eindelijk is met algemeene stemmen het voorstel van den voorzitter verworpen, en besloten te adviseren dat voor zoover bekend slechts één burger, elders woonachtig, eenig regt zou kunnen doen gelden, doch dat de burgers er niet voor kunnen en willen instaan.

— Ll. zaturdag is aan de Groningsche Hoogeschool, na afgelegd examen en het verdedigen van chirurgische stellingen, tot doctor in de chirurgie bevorderd de heer J. van der Scheer, med. et art. obst. doctor te Assen.

— In de Staats-Courant leest men:

Uittreksel uit de door den Nederlandschen Consul te Hong Kong aan de Regering toegezonden overzigten van de Nederlandsche scheepvaart in die haven.

43 Nederlandsche schepen, te zamen metende 185,773 tonnen, hebben deze haven gedurende de tweede helft van het jaar 1858 en de eerste helft van 1859 bezocht; 3 schepen, metende 1204 tonnen, kwamen regtstreeks van Nederland met diverse lading; 3 schepen kwamen op Java met ruim 30,000 pic. rijst; 9 schepen bragten steenkolen van Engeland op vracht over; 1 schip met hout van Humboldtsbaai; 2 schepen met rijst van Singapore en Bengalen; 1 schip met diverse van Cochinchina; 1 schip deed deze haven aan op reis naar Japan met eene gemengde lading van Nederland en Singapore, terwijl 10 schepen, bijna alle in ballast, hier kwamen om vracht te zoeken of om te repareren; door 5 vreemde schepen, metende 1773 ton, werd alhier rijst van Java aangebragt.

Gedurende het geheele afgeloopen jaar werd deze haven alzoo bezocht door 74 Nederlandsche schepen, een ruimte van 44,315 tonnen houdende, dus 19 schepen en 7251 tonnen minder dan het vorige jaar. Even als in andere kolonien waren de resultaten ook hier voor alle deze schepen allertreurigst.

De levendigheid, die gedurende eenigen tijd in den rijsthandel in China geheerscht had, heeft voor

tenen bijna geheelen stilstand daarvan plaats gemaakt; de laatste oogsten waren meer dan voldoende voor de behoeften van het Land, en de prijzen dien ten gevolge te laag ter uitlokking van speculatien in dit artikel, die anders zoo vele schepen bezig hielden.

Wegens het ongewoon warme winterweder en het goedkoope der levensmiddelen, was ook de emigratie in het laatst van het jaar van geen belang en werden gedurende het geheele jaar slechts 2 Nederlandsche schepen daarvoor bevracht. De kustvaart liet ook veel te wenschen over. Het vertrouwen begint bij de Chinezen eerst langzamerhand terug te keeren; velen hunner lieten hunne gelden in handen van vrienden in Californië en Australië, en het daardoor veroorzaakte gebrek aan kapitaal onder hen bragt den handel met de kustplaatsen tot een onbeduidend cijfer terug.

Tot zeer lagen prijs werd nu en dan een schip daarvoor opgenomen. Wanneer aan dezen treurigen stand van zaken een einde zal komen is niet te gissen; voorzeker is daarvoor geene hoop alvorens de zaken in Canton geheel en al tot wederzijdsch genoegen geregeld zijn.

Intusschen is deze vrijhaven in den laatsten tijd zeer in belangrijkheid toegenomen als stapelplaats van invoerartikelen, zoo door de vestiging der voornaamste Canton-handelhuizen alhier, als door de bijna dagelijksche stoomboot-communicatien met alle havens op de kust, die steeds tot dadelijke verzending naar de beste markten gelegenheid geeft.

Aanzienlijke hoeveelheden Engelsche manufacturen van alle soorten worden hier wekelijks ingevoerd en opgeslagen. Een groot gedeelte wordt hier aan Chinesche kooplieden verkocht voor gebruik in het binnenland, en ongetwijfeld is na de opening der nieuwe haven, volgens het Engelsche tractaat, eene groote vermeerdering in den invoerhandel te wachten en zal daardoor ook welligt voor de Nederlandsche industrie een nieuw veld geopend worden. Tot nog toe werden nog maar enige artikelen van Nederlandsch fabricaat met voordeel hier geplaatst. De enorme winsten, die op vele Engelsche manufacturen behaald worden, moeten echter ook den invoer van Nederlandsche goederen mogelijk maken, en bestaat er gegronde hoop spoedig eene aanzienlijke vermeerdering te zien van den tegenwoordig zoo weinig beduidenden handel tusschen Nederland en het Chinesche Rijk. De uitvoeren naar Nederland geschieden bijna altijd van Canton en Shanghai.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie van de Rotterdamsche Courant.

De beleefde opname in uwe Courant van mijnen eersten brief over den invloed der Spoorwegen op een land van handel en nijverheid maakt het mij tot een aangenamen pligt, in dezen tweeden brief mijne belofte na te komen en mijne gedachten kortelijk te ontwikkelen omtrent hetgeen, zonder verzuim, zal behooren gedaan te worden, indien wij, voor de toekomst, van den aanleg van spoorwegen die vruchten wenschen te plukken, waardig de offers, door den Staat daaraan gebragt.

Wat nog te verrigten valt, en zonder hetwelk, naar ik vrees, slechts iets *ten halve* verrigt zal zijn, moet in twee cathegoriën gescheiden worden. In hetgeen de Staat moet doen, om te voltooijen en productief te maken, waartoe thans de eerste hand is gelegd; en, in de tweede plaats, in hetgeen billijkerwijs van de particuliere krachten mag worden geëischt.

Behalve voor het vervoer van personen en daardoor ontwikkeld verkeer, strekken spoorwegen tot ontwikkeling, uitbreiding, voeding en versterking van handel en nijverheid. Met het oog op de geographische ligging van ons land is het, evenwel, voor *den handel* niet voldoende, in het bezit te zijn van spoorwegen. Het aansluitingspunt ter zee behoort even verzekerd, even ruim, en evenzeer den spoed bevorderlijk te zijn, als te land. Zullen onze spoorwegen werkelijk worden, wat de Engelschen noemen den grooten „thoroughfare" van den transito naar Duitschland en geheel Noordelijk Europa, de gemeenschap ter zee van onze groote havens behoort verbeterd te worden. Die verbetering kan alleen van den Staat uitgaan, particuliere krachten vermogen daarbij niets. Wel ben ik het eens, dat in de eerste plaats spoorwegen moeten worden aangelegd, om de eenvoudige reden dat de gemeenschap ter zee althans nog bruikbaar is, terwijl de verbinding met het Buitenland ons geheel ontbreekt: en wat het zwaarste is moet ook het zwaarste wegen. Maar overtuigd ben ik tevens, en ik geloof zelfs dat niemand het mij zal betwisten, dat eene verbetering van de gemeenschap met de zee alléén in staat zal zijn, om voor *den handel* al die voordeelen te doen plukken van den aanleg van spoorwegen, die andere Landen in gelijke betrekking daarvan genieten. Die verbetering zal dus moeten worden een onontbeerlijke schakel in het plan van materiële ontwikkeling, dat nu op Nederland zal worden toegepast.

Wat *de nijverheid* aangaat, is het ter harer ontwikkeling niet voldoende, dat zij na den aanleg der spoorwegen de grondstoffen spoedig ontvange en hare fabricaten even spoedig verzenden kunne. Zij moet die grondstoffen tegen de geringst mogelijke kosten kunnen erlangen, om, op die wijs, de concurrentie te kunnen volhouden en, gedeeltelijk ook, gelijk in Engeland en in Duitschland, in de grootere hoeveelheid van den aanmaak voordeel op den kostenden prijs te behalen. Om dit groote doel te bereiken, zonder hetwelk bloei en kracht aan onze industrie op den duur ontzegd zal blijven, is de opheffing dringend noodig van al de lasten, die de industrie hier te Lande nog drukken ten gevolge van een belastingstelsel, dat ingevoerd werd èn in tijden van druk, èn toen juist de industrie van Nederland ten voordeele van die van België werd onderdrukt. Vrijmaking van alle grondstoffen van elk regt van invoer, afschaffing van de brandstoffen-belasting, afschaffing of althans aanmerkelijke wijziging van het patentenstelsel zijn de eerste noodzakelijke hervormingen. Het geheele accijnsenstelsel op de eerste levensbehoeften werkt niet minder nadeelig op de prijzen van het arbeidsloon terug en zoo, indirect, op den kostenden prijs der inlandsche fabrikaten.

Zietdaar de dubbele taak, naar mijne meening, welke ter vervulling aan de Regering is opgedragen, indien deze den aanleg van spoorwegen wil beschouwen, niet als eene bloote voldoening van hetgeen de tegenstanders genoemd hebben: „spoorweg-manie", maar als de eerste groote schrede gedaan op den weg van den materiëlen en intellectuëlen vooruitgang van ons vaderland. Ik weet wel, dat alles niet te gelijk kan geschieden, zoo ook dat het geene geringe taak zal zijn om, eensdeels door nieuwe publieke werken de uitgaven verhoogende, en anderdeels eene groote hervorming van ons belastingstelsel tot stand brengende, het evenwigt tusschen uitgaven en inkomsten te vinden. Alles te gelijk wordt dan ook, in billijkheid, niet verlangd; maar wèl dat het streven, het kennelijk streven zij, om het omschreven doel te bereiken. Indien Nederland een Minister van Finantiën mogt vinden — en ik hoop dat hij in den heer van Bosse zal gevonden worden, — die weten zal, dat groote problema op te lossen, waarvan in de toekomst de ruimere welvaart, de grootheid van Nederland en zijne onafhankelijkheid van de Indische baten zal afhangen: gewis hem zou een onvergankelijke eerzuil zijn gesticht.

Van de particuliere krachten — en hier kom ik tot de tweede cathegorie — mogen, in billijkheid, groote dingen worden verwacht. Handel en nijverheid zullen nu de wegen vinden, door welke zij tot grooten bloei kunnen geraken. Hier houdt de taak der Regering op, en vangt die van de nationale geestkracht en van den particulieren ondernemingsgeest aan. Indien de Regering de middelen helpt tot stand brengen, het is de taak der natie, die middelen naar behooren, tot bevordering van het algemeene welzijn, te bevorderen.

Men heeft hier, bovenal, te strijden met eene nationale kwaal, als ik het zoo noemen mag, en om welke te genezen het levendig worden van het diepe besef dier kwaal eene onontbeerlijke voorwaarde zijn zal. Ik bedoel de uiterst geringe geneigdheid der Nederlandsche kapitalisten, om in eigen handel, en minder nog in takken van nijverheid hunne kapitalen te beleggen. De effectenhandel is een kanker, die aan den nationalen rijkdom knaagt. De kapitalen, die door circulatie, door applicatie op handel en bedrijf, vertienvoudigd worden, blijven zelfs voor het geheele bedrag der eenvoudige renten onvruchtbaar. Oneindig veel is daarvan te zeggen, en ik moet mij hier slechts bepalen tot de aanwijzing van eene der hoofdoorzaken, die den bloei van handel, en bovenal van nijverheid zoo zeer in den weg staan. Het zou eene schoone taak zijn voor de Nederlandsche dagbladpers, indien zij dit vraagstuk ter harte nam, en door het uit verschillende gezigtspunten te beschouwen de publieke opinie wakker schudde en, zoo mogelijk, de geldkisten der effectenhouders voor een deel deed openen voor handels-operatien, voor oprigting van en deelneming aan fabrieken en trafieken.

Ook de opleiding onzer jongelieden, die zich aan de loopbaan van handel en nijverheid wenschen te wijden, laat veel, ja, op enkele uitzonderingen na, nog alles te wenschen over. Wij staan daarbij met Engeland, Frankrijk en Duitschland ten achter in gelijke mate, als, in beschaving in het algemeen, Turkije staat in verhouding tot Nederland. In den regel wordt nog bij ons de koopman gevormd als voor honderd jaren, dat is op de leerschool der routine, ingeleid door het jaren lange, geestuitdoovende kantoorklerkschap; terwijl zij, die aan het hoofd van industriële ondernemingen wenschen te komen, hunne kennis uitsluitend in den vreemde moeten opdoen, òf ondervinding moeten koopen ten koste van kapitalen, die zonder voldoende kennis worden verspild. Er is in Engeland, in Frankrijk, in Duitschland bijkans geen stad zelfs van den derden of vierden rang te noemen, waar men niet min of meer voortreffelijke handels- en industrie-scholen, polytechnische inrigtingen aantreft: scholen, waaraan, om slechts enkele voorbeelden te noemen, de beschaafde wereld te danken heeft, het stoomwezen in het algemeen, de stoomspinnerijen en weverijen, de colossale handelsondernemingen in de andere werelddeelen. En hier? te naauwernood, dat in het geheele Land een paar handelsscholen worden aangetroffen, die aan de eischen des tijds voldoen; terwijl enkel te Delft, in zekere mate, eene polytechnische school wordt gevonden, die zeer zeker *beneden* de eischen van den tijd is blijven staan. Wil men concurreren, in allen deele, dan helpen enkel materiële middelen niet: ook de *geest* moet in het strijdperk der concurrentie zijne wapenen en zijn gewigt doen gelden. Waar overal elders wetenschappelijk ontwikkelde kooplieden, degelijk onderwezen industriëlen opstaan, om hunne kapitalen honderdvoudig waardig te maken door de ervaring en de lessen der wetenschap, gepaard aan de vruchten der practijk, daar kan bij ons de oude school der enkele practijk niet meer voldoen. En dit geldt niet enkel van hoofden van ondernemingen; maar het geldt bovenal van de arbeidslieden en van de, in den handel ondergeschikte personen, die, in het buitenland, tegelijk met de dagelijksche practijk, in openbare instellingen lessen in de wetenschap van hun tak van handel of bedrijf ontvangen. Menige hervorming, menige verbetering, menige weldaad voor de wereld is uit *die* school ontstaan; en, vooral in het vak der nijverheid, zijn door die scholen de grootste mannen onzer eeuw te voorschijn getreden. Ik wijs slechts op den ouden Peel, op Stephenson, op Watt.

Er ligt dus èn voor Regering èn voor de Natie een wijd veld van arbeid tot ontwikkeling van geest en stof open. Alleen door met moed, met volharding en met ijver dat veld te betreden en te bewerken zullen wij die plaats in de rij der beschaafde volken kunnen innemen en handhaven, waarop onze geest, onze kapitalen, onze aardrijkskundige ligging aanspraak maken.

Mogt ik door deze vlugtige gedachten de algemeene aandacht op deze levensquaestien gevestigd en er toe bijgedragen hebben, om de algemeene opinie wakker te schudden: ik zou mij gelukkig achten. Misschien ook dat ik later wel eens op een of ander afzonderlijk punt meer in het breede terugkom. XX.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 6 December.

OVERLEDEN: J. Lengkeek, jm., 50 j. — C. Weber, man van A. M. van Dongen, 43 j. — J. Slijk, jm., 44 j. — B. J. Bloch, vrouw van J. B. Bekkers, 52 j. — M. van Sina, wed. W. A. Zijnen, 61 j. — G. P. Huysmans, z., 2 m. — L. T. Ruigers, z., 14 d. — A. G. Dekker, z., 4 m. — N. W. Fontein, z., 1 j. — M. van Ravestein, d., 3 m. — E. Breubering, vrouw van J. Beerman, 74 j. — D. van Velthoven, wed. A. Smidts, 70 j.

BEVALLEN: J. den Toom, geb. Buri, d. — S. H. Seton, geb. Thorn, z. — C. P. Remmers, geb. Broeksmit, z. — P. H. de Leeuw, geb. Bakker, z. — K. Winkelhof, geb. Voogd, d. — M. Maystre, geb. van der Graaf, z. — M. A. de Munnik, geb. de Wolf, z. — J. M. Waterreus, geb. Koster, d. — M. C. van Pieterson, geb. Brandenburg, d. — M. Schijndel, geb. van Esch, z. — J. C. Bolk, geb. van der Linden, z. — A. Valk, geb. de Vos, z. — C. Walraven, geb. Broekhinkel, z. — J. Groenewegen, geb. van Baalen, d. — A. W. Muhlsiepen, geb. Bitterberg, d. — P. Schotel, geb. Lankair, d. — J. van Erkel, geb. Hogendijk, z. — P. D. A. Becker, geb. van Rooy, d. — T. Krijgsman, geb. Elvers, d. — J. Steyl, geb. van Kreel, z. — C. van Meurs, geb. de Held, z.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING,
in het Lokaal op de Scheepmakershaven.
Dingsdag den 6 December.

Het Fregatschip HEBE, groot 650 Tonnen, met al deszelfs Rondhout, staande en loopend Want enz., liggende in de Berghaven alhier. Om *f* 48,500 verkocht.

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA en SAMARANG, het Ned. Barkschip Juno, k.H. W. Nicolaï. Adres deReeders C. Vlierboom & Zonen en de Cargadoors Vlierboom & Suermondt.

BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederl. gekoperd Brikschip Jan van Galen, kapit. P. H. de Boer. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

BALTIMORE, het Amerik. Fregatschip Leila, kapit. Chs. Haines. Adres bij Wambersie & Zoon.

BELFAST, het Nederl. Galjootschap Mentor, kapit. W. T. Schuring. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

DUBLIN, het Nederl. Kofschip Hermannus, kapit. D. E. Hesse. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

GUERNSEY en JERSEY, Eng. Schoener Admiral Windham, kapit. Chs. Allcock. Adres bij Hudig & Pieters.

HAVANA, Ned. Schoener Mina, kapit. Nieuwstraten. Adres de Cargadoors P. A. van Es & Co. alhier, of de Bevrachters Dorschläg & Gerbaulet.

JERSEY en GUERNSEY, Eng. Schoener Seabird, kapit. C. Nuttall. Adres bij Hudig & Pieters.

KANAGAWA, bij JEDDO (JAPAN) via BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Barkschip Krimpen aan de Lek, kapit. W. Ouwehand, om den 6 December te vertrekken. Adres bij den Reeder Murk Lels, te Alblasserdam, en bij de Cargadoors Kuyper, van Dam & Smeer, te Rotterdam, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

LISSABON, het Nederl. Hoekerschip Maas, kapit. W. Post. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

NEW-YORK, het Pruissisch Fregatschip Arnold Böninger, kapit. J. D. Hashagen. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Riga, kapit. Francis Freeto. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-ORLEANS, het Amerik. Fregatschip Alexandrine, kapit. E. Titcomb. Adres bij Wambersie & Zoon.

TRIEST, het Ned. Schoenerschip Veendam, kapit. B. A. Hazewinkel. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

Te Amsterdam:

MELBOURNE, Ned. Bark Jacoba & Christina, kapit. F. P. J. Jaski. Adres G. W. van Barneveld Kooy, de Vries en Co., Jan Corver en Co., of bij Dorschläg & Gerbaulet.

PADANG (direct), voor Goederen en Passagiers, het Clipper-Fregatschip Zeelandia, kapitein W. Blaakhert. Adres bij de Cargadoors de Coningh & Co.

SOERABAIJA (direct) het gekoperd Nederl. Barkschip Koning Willem III, kapit. H. H. Zeylstra. Adres bij de Coningh en Co.

SYDNEY, Ned. Bark Pantalon, kapit. F. Nepperus. Adres G. W. van Barneveld Kooy, de Vries & Co., Jan Corver & Co., of Dorschläg & Gerbaulet.

Cargalijsten.

Rotterdam.

BATAVIA en SOERABAIJA, Jan Daniel, H. Hagers. — 500 pic. Thee, 400 pic. Tin en 584 pic. koperen Duiten, NHM.

LONDEN, Earl of Auckland, W. W. Appleton. — 1 v. Salammoniac, 1 b. Kaneel, 5 z. Peper en 2 k. Wijn, A. T. Sölling en Co.; 1378 Buffelhorens, Kreglinger en Co.; 2 v. Smeltkroezen, C. Bernet en Zn.; 6 k. Gom, H. Braakman en Co.; 3 b. Vellen, Carp en Ketelaar; 1 b. dito en 1 b. Gom-Elastiek, J. H. Claus en J. Raulino; 1 b. dito, van der Kun en van Schelle; 2 v. Bier, A. Voorrips; 1 v. Amaril en 1 v. Steen, C. Hemmann en Co.; 2 k. Wasdoek, Verwey en Co.; 1 k. dito, Wolff en van Buren; 2 k. Drop, Lenersan en Co.; 1 pakk. Koopmans., Boomer en Co.; 6 z. Saffloer, C. P. Sander en Co.; 1 b., 1 k. en 1 cer. Koopmans., A. M. en C. Pluygers; 2 b. Zijde, F. A. Voigt en Co.; 1 v. Mostaard en 1 v. Schoensmeer, Preston en Co.; 1 k. Mostaard, G. P. Ittmann en Zn.; 8 cer. Indigo, C. L. Ringrose en Co.; 6 v. Bier, J. Gibson; 5 v. Sprot, M. Dirkzwager, te Maassluis; 160 v. Krenten, 36 z. Suiker, 35 cer. Amandelen, 2 k. Beschuit enz.; 4 v. Wijn, 23 z. Mostaardzaad, 744 z. Zaad, 10 v. Bier, 10 b., 4 k. en 4 pakk. Koopm., Order.

Amsterdam.

LONDEN, Diana (st.) — 2466 stav. IJzer, J. Barge; 10 punch. Rum, W. van Kempen; 20 k. Cigaren, Wed. J. d'Arripe en Co.; 7 k. dito, Wuste en Hintzen; 20 k. dito, J. Ankersmit; 21 v. Koopm., F. E. Visser; 5 k. en 15 bl. Koper, Surie en Lingeman: 7 collis Droogerijen, van Enst en Dijk; 139 v. Rozijn, 29 k. Suiker, 120 dooz. Vijgen, 1237 b. Rijst, 1540 b. Oliezaad, 5 collis Droogerijen, 5 punch. en 16 v. Koopm., Order.

LONDEN, Smyrna (st.) — 100 k. Blik, van den Bergh en Co.; 3 punch. Rum, 1 b. en 1 p. Wijn, 10 v. Kokosnootolie, 1825 z. Lijnzaad, 201 v. Krenten, 1 p. Naalden, 30 b. Tabak, 25 en 20 v. Koopm., Order.

DANTZIG, Eersteling, Coerkamp. — 60 l. Tarwe en 9 dito Erwten, L. Hoyack en Co.

DANTZIG, Urania, Benting. — 19 l. Tarwe, G. D. M. Weddepohl; 19 dito dito, C. W. Voogt.

RIGA, Jacobus, van Duin. — 1 lading Masten, L. Hoyack en Co.

RIGA, Triton, Nagel. — 1 lading Hout, Order.

NESTVED, 6 Gebrüder, Siemers. — 679 t. Rogge, Ebeling en Brandt.

Speciekoers.

AMSTERDAM den 5 December.

Gouden Specien per Stuk.

Nieuwe Dukaten	*f* —	a *f* —	
Oude gerande dito	- 5.50	„ - 5.60	
Tien Gulden Stukken	- 9.60	„ - 9.70	
Dito Eng. Souvereigns	-11.65	„ -11.75	
Dito Pistolen	- 9.50	„ - 9.60	
Nieuwe Louis-d'Or			
Stukken van 20 francs	- 9.25	„ - 9.35	
Baren Goud en Specien	- 9½ a	„ -10½	pc. a *f* 1442.60 per N. ℔ fijn.

Zilveren Specien per Stuk.

Pilaren Piasters	*f* 2.55	a *f* 2.60.
Fransche Kroonen	- 2.70	„ - 2.75.
Stukken van 5 francs	- 2.33	„ - 2.36.
Brabantsche Kroonen	- 2.65	„ - 2.70.
Pruissische Daalders	- 1.75	„ - 1.78.

Zilveren Specien per Ned. ℔ Fijn.

Fijne Drittels	*f*	a *f*
„ Bar. $^{1000}/_{1000}$ 950.	-	„ -
Zilver van 900 a 850.	- 104.20	„ *f* 105.
dito „ 800 - 700.		
dito „ 600 - 500.		
dito „ 400 - 300.		

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 6 Dec.

2 maanden.		Kort.
Londen	11.60	11.65
d.° 3/m.	11.57½	—
Parijs	55 7/16	55¾
d.° 3/m.	55¼	—
Bordeaux.	55 3/16	55½
Genua	45½	—
Livorno.	38½	-
Napels	78½	—
Petersb.	165	—
Hamburg.	35 1/16	35 3/16
d.° 3/m.	35	—
Antwerp.	—	1½ v
6 weken.		**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen.	92	—
Triest.	91⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 6 Dec.

2 maanden			zigt.	
Londen.	11.60	g	11.65	g
Parijs.	55 7/16	g	55¾	g
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55¾	g	—	g
Genua	45½	g	—	g
Livorno.	38¼	g	—	g
Napels	78½	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35 1/16	p
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid	240	g	—	g
Cadix.	242	g	—	g
Sevilië	239	g	—	g
Bilbao	239	g	—	g
Lissabon	40⅞	g	—	g
Porto.	40½	g	—	g
Petersb.	167	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen	91½	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ½.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aangek.*
6 dec. *Jan Daniel*, Hagers, Batavia
van Oldenbarneveld, Hoek, Moulmain
Herzogin v. Brabant, Beling, New-York
Lady de Crespigny, Collier, Liverpool
Mary, Bird, Garston
(Z. W.)

Hellevoet. *Aang.*
6 dec. *Irwell* (st.), Hull
Laberdan (vischschuit), Ohlman, Kroonstad
Tetta Margaretha, Buss, Londen
Vertrokken.
Maasstroom, Mellema, Brouwershaven
Klaartje, de Ruiter, Sunderland
Henriette Gerardina Susanna, Sissingh, Newcastle
Maasstroom (st.), Hamb.
(Z. Z. W.)

Brielle (Z.Z.W.) *Aang.*
6 dec. *Norfolk* (st.), Goole
Vertrokken.
Leo (st.), Londen
Batavier (st.), dito

Maassluis (Z. W.)
6 dec. Niets gepasseerd.

Texel (Z. W.) *Aangek.*
5 dec. *Aldebaran*, Meyboom, Wijnkoopsbaai
Beaver (st.), Londen
Diana (st.), dito
Catharina, de Boer, Riga n. Rott., als bijl.
6 *B. L. Harriman*, Barclay. Iquique (l. v. Queenstown)
Vertrokken.
4 *Alert*, Nielsen, Osterris.

Nieuwe Diep *Zeilkl.*
5 dec. *Wassenaar*, Hofstee, Batavia
Isaäc da Costa, Löschen, Sunderland

Vlissingen *Aang.*
2 dec. *Grietje*, Hes, Londen
Martinus Heere, Mulder, Koningsbergen
5 *Johanna*, Veldhuis, Dantzig
Vertrokken.
2 *Wilhelmina*, Biehl, Valparaiso
Architect, Putnam, Venetië
Eugenio, Ruggiero, Livorno
3 *Nancy*, Spiesen, Para
Casper, Gerdau, Genua
H. Liduina, v. Brink, (Shields) Shanghai (na volbragte reparatie)
4 *Goede Bedoeling*, Schaap, (Cefalonia) Hamburg

—o—

Havanna *Aangek.*
12 nov. *Madrileno*, Antw.
Vertrokken.
10 *Fortuna*, Warnaar, Falmouth

Galveston *Uitgekl.*
7 nov. *Johanna Frederika*, Collenteur, Liverpool

New-York *Aangek.*
21 nov. *Flora M'Donald*, Fuller, Rott.
22 *Robert Center*, Arnold, Vlissingen
Uitgeklaard.
19 *Willem Frederik*, Visser, Amsterdam

Boston *Aangek.*
21 nov. *Fosca Helena*, de Waal, Rott.

Marseille *Aangek.*
1 dec. *Rotterdam* (st.), Klasen, Rotterdam

St. Ubes *Vertr.*
23 nov. *Elsina Geertruida*, Mulder, Londen

Oporto *Aangek.*
18 nov. *Theunis & Willem*, v. d. Wal, Newcastle

Liverpool *In lading*
3 dec. *von der Heydt*, Neumann, Batavia
Sirene, Schippers, Livorno

Falmouth *Vertr.*
3 dec. *Collegie Voorzorg*, Hubert, Glasgow
Hendrika Roelina, Helmers, Limerick
Marchina, Nepperus, Sligo
Gebroeders, Loodijzen, Dublin
Aangekomen.
4 *Westenschouwen*, Boon, Galatz

Fowey *Binneng.*
4 dec. *Margaret*, Scantlebury, Liverpool n. Rotterdam

Deal *Gepass.*
4 dec. *Vrede* (Ned. bark) W. n. N.

Rochester *Aangek.*
3 dec. *Brother's Success*, Hobart, Rotterdam

Londen *Aangek.*
5 dec. *Maria*, Voordewind, Landscrona

Gravesend *Aang.*
3 dec. *Minnehaha*, Brown, Batavia

Harwich *Vertr.*
4 dec. *Seppe Visser*, de Jong, Workum
Heidewiga Regina, Pekelder, Amst.

Ipswich *Vertr.*
2 dec. *Eagle*, Garwood, Rott.

Hartlepool *Aangek.*
3 dec. *Alma*, Moore, Amst.

Sunderland *Aang.*
3 dec. *Cornelia*, Oltmans, Exeter
Eliza Ann, Stoddart, Rotterdam
Osprey, Chatt, Nieuwe Diep
Plantagenet, Fleming, d.°
North Briton, Brown, Amsterdam

Shields *Aangek.*
3 dec. *Wellington*, Mahy, Amsterdam
Bougina Lammechina, Veenhuizen, Londen
4 *Sophia*, Andrews, Amst.
Geertruida Speelman, Speelman, St. Ubes
Susanna, Cooper, Rott.

Greenock *Aang.*
5 dec. *Sperwer*, Lambach, Malaga

Dundee *Vertr.*
3 dec. *Verwachting*, Gnodde, Zwolle

Emden *Aangek.*
1 dec. *Westerkwartier*, de Lange, Bordeaux

Leer *Aangek.*
29 nov. *Twee Gebroeders*, de Groot, Koningsb.
Annechina, v. Sluis, Dantzig

Hamburg *Aang.*
3 dec. *St. Vitus*, Middel, Cette

Altona *Aangekomen*
3 dec. *Jonge Lieffert*, Bakker, Aberdour

Cuxhaven *Aangek.*
4 dec. *Juliane*, Oestmann, Curaçao
Meika Jacoba, Huininga, Messina
Vertrokken.
4 *Trientje*, Koops, Groning.

Flensburg *Aangek.*
30 nov. *Notaris v. Boekeren*, Boon, Riga

Kiel *Vertr.*
3 dec. *Gezina Magrieta*, Bolhuis, Bremen

Stettin *Aangek.*
2 dec. *Stettin Packet*, Steffen, Dordt

Stockholm *Aangek.*
26 nov. *Volontair* (st.), Sundberg, Amst.

Sandhamn *Aangek.*
29 nov. *Fina*, Hammergren, Amsterdam

Tonningen *Uitgekl.*
2 dec. *Barbara Jonker*, Oltmans, Koningsbergen n. Leer

—o—

Amsterdam 6 dec. De Nederlandsche brik *Wemeltje*, kapit. J. Kok Houwink, van Newcastle naar Harlingen, is, volgens telegram van Harlingen van gisteren, aldaar op de Zuidplaat aan den grond vastgeraakt; men zou trachten het schip af te brengen. — Het schip *Jonge Nicolaas*, kapit. A. v. Assen, van Archangel n. de Maas, is den 17 nov. te Smoelen, bij Christiansund, wegens tegenwind binnengeloopen.

Vlissingen 3 decemb. Het schip *Delphin*, kapit. Mewes, van Malmoe naar Antwerpen, alhier binnen. is bij het ten anker komen door de bark *Marianne Bertha* aangevaren, heeft daardoor den bezaansmast verloren, zware schade aan de verschansingen bekomen, en is met adsistentie lek en ontramponeerd in de haven gebragt.

— 5 dec. De Belgische pleit *Johanna*, k. Speckens, v. Glasgow met ijzer naar Antwerpen, heden nacht alhier binnengeloopen, is door het breken der kettingen op strand geraakt en zit gevaarlijk.

Delfzijl 2 dec. Het Ned. schip *Elisabeth*, kapit. Mandties, van Sunderland n. Harburg, is heden alhier wegens tegenwind en lekkage binnengeloopen.

Emden 5 dec. De schepen *Margaretha*, kap. Mulder, met wijn v. Hamburg naar Amsterdam, en *Onderneming*, k. Tonkens, met balken van Hamburg n. Sappemeer, zijn in het ijs vastgeraakt. — Reeds is assistentie derwaarts gezanden.

Orfordness 4 dec. Twintig Ned. vischschepen zijn wegens stormweder en om proviand alhier binnengeloopen.

Ramsgate 4 dec. De Ned. schoener *Christina Alida*, kapit. Welger, met rogge van Galatz naar Vlissingen, is gisteren lek en met verlies van anker en ketting alhier binnengebragt, hebbende op de hoogte van Lydd (Dungeness) op strand gezeten.

Redcar 4 dec. Het schip *Marianne*, kapitein Tiemavn, van Rotterdam naar Middlesbro', is hier heden morgen op strand geraakt, doch zonder hulp vlot gekomen en heeft de reis vervolgd.

Konstantinopel 29 nov. De Oostenrijksche brik *Stanko S.*, kap. Paulitich, v. Odessa n. Antwerpen, is in de Baai v. Media gestrand.

—o—

Gepraaid:

24 oct., op 6° 18′ NB. en 24° 2° WL., de bark *Jacob*, kapit. J. F. C. Börger, van Amsterdam n. Batavia.

—o—

5 december. De wind te **Falmouth** Z. en te **Deal** W. Z. W.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 7 dec.: 1ste getijde 1 ure 3 min.; 2de get. 1 ure 27 min.

Arnhem. Waterhoogte 4 dec. 2 el, en 5 dec. 2.72 el.

Keulen. Rijnhoogte 5 dec. 13 v. 4½ d. Rijnl.

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 6 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 4 pCt.	97 7/8		
Spanje,..	Obl. 3 pCt. nu 1 3/4 "	32 5/8		
"	Binnenl. a 6 m. 3 "	42 7/16		
Portugal,	Obl. 1856/7/9. 3 "	42 3/16		
Rusland,	bij *Stieglitz*.. 4 "	80 3/8		
"	Spoorw. Aand. *f*	219 1/2	219 3/4	
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2 1/2 "	28 7/8		
"	dito dito .... 5 "	54 1/8	54 1/2	54 1/2
"	dito Nat. Met. 5 "	58 1/4	58 3/8	58 3/8
"	Ad. fl 250 1839 *f*	285		
"	dito 1854..... *f*	273	275 1/2	275
Mexiko,..	Oblig.......... 3 "	20 11/16	20 3/4	20 11/16
Equador,	Obl. .... 1 "	13 1/8	13 3/8	13 1/8
"	Land-Warrants "	3 3/8		

Over het algemeen weinig verandering. In Russische Spoorweg-Aandeelen was de omzet vrij aanzienlijk, zoomede in Oostenrijksche fondsen, vooral in Weener-Aandeelen A.° 1854.

Het Committé der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje, Obligatien, 3 nu 1 3/4 pc., 32 3/4. Oostenrijk, Metalliek, Nationale, 5 pc., 58 7/16, 58 1/2; dito Oude, 5 pc., 54 1/2. Weener Loten, A.° 1854, *f* 276, *f* 277, *f* 277. Equador, Obligatien, 1 pc., 13 1/8. Mexico, Obligatien, 3 pc., 20 5/8.

AMSTERDAM den 6 December.

		l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2 1/2 pCt.	62 7/8	63 1/8	63
"	dito dito 3 "	74 7/8	75	74 7/8
"	dito dito 4 "	96 7/8	97 1/8	96 7/8
"	Amort-Synd...3 1/2 "	92 3/4		
"	Handel-Maats. 4 1/2 "			
"	O. I. Leening 4 "	95 7/8	96	
"	Leen. Holl. Sp. "			
"	Rijn-Spoorw...4 1/2 "	100 3/4		
"	Maats. v. Weld. 4 "			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2 1/2 "	51 7/8		
Frankrijk,	Certificaten....3 "			
Spanje,..	Buitenlands...1 3/4 "	32 9/16	32 11/16	32 11/16
"	dito 3 "	43 3/4		
"	Binn. a *f* 6000 3 "	42 5/16	42 3/8	42 5/16
"	Amort. Schuld.........			
"	Bew. v. Coup.........			
Portugal,	Oblig. ....3 pCt.	43 3/4	43 13/16	
"	dito 1856/59..3 "	42 3/16		
"	dito Uitgest...			
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5 "	103 7/8	104	
"	dito 1828/29..5 "	102 1/8	102 3/8	
"	Cert. 1831/33..5 "			
"	dito 1840......4 "			
"	dito *Stieglitz*..4 "	80 3/16	80 5/16	80 3/16
"	dito d.° Nieuwe 5 "	90	90 1/8	90 1/8
"	dito d.° 1855 N. 5 "	99 1/2	99 3/4	99 3/4
"	dito te Londen 4 1/2 "	95 3/4		
"	dito v. Assign. 6 "			
"	Inschr. dito ...6 "			
Polen,.....	Aand. 1835.........*f*	157 1/2		
"	Obligatien......4 pCt.	78 3/8	78 1/2	
Pruissen,	Oblig........... 5 "	102 1/2		
"	Aand....... 3 1/2 "			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5 "			
"	dito dito 4 "	50 3/4		
"	dito Met. Oude 5 "	54 1/2	54 11/16	54 5/8
"	dito N. te Ams. 5 "	73 3/4		
"	dito Nat. Met. 5 "	58 7/16	58 11/16	58 5/8
"	dito Metall.....2 1/2 "	29	29 1/16	29 1/16
"	Wen. Ad. fl 250 4 "	271 3/4	274	
Brazilië,	1843, £ 100, 5 "	99 1/8		
Equador,	£ 100..........1 "	13	13 7/16	13 3/8
Venez.....	Obligatien......3 "	26 15/16	27 1/8	27 1/8
"	Uitgestelde....1 1/2 "	14 1/8	14 1/4	14 1/4
Grenada,	Obligatien......3 1/2 "	16 9/16		
"	Uitgestelde....			
Mexico,..	Obligatien......3 "	20 11/16	20 3/4	20 11/16
Illinois,	.....................7 "	81 3/8	81 5/8	

Rusland, Cert. te Londen 1859, 3 pc., 64; dito Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 219 1/2, 220. Weener Bank-Actien *f* 844, *f* 846; dito Aand., 1839, *f* 282. Denemarken, Oblig. te Londen, 5 pc., 98 3/8.

Beleening 3 pc., Prolongatie 3 1/2 pc., Disconto 3 pc.

Bij vrij levendigen handel in 2 1/2 en 4 pcts. waren Hollands. fondsen heden ongunstig gestemd. Van vreemde waren Oostenrijksche iets aangenamer; Spaansche meer aangeboden. Bij geringen omzet, waren de overige soorten nagenoeg als gisteren.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2 1/2 pc., 63. Spanje, 1 3/4 pc., 32 5/8 a 11/16; dito Binnenl. 3 pc., 42 5/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 54 5/8 a 54 11/16; dito Nat., 5 pc., 58 5/8.

LONDEN den 5 December.

3pc. Cons. cont.	96 3/4	a	96 7/8	3 pc. Peru....	70	a	71
id. id. op tijd	96 3/4	-	96 7/8	4 1/2 pc. id. Urib.	83	-	84
5 pc. Oostenrijk	78	-	80	id. te New-Y.	80	-	83
4 1/2 pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45	-	46
5pc. Braz. 1824	101	-	103	5 pc. Rusland.	108	-	110
id. 1829/39...	—	-	—	4 1/2 pc. idem....	98	-	100
id. 4 1/2 pc. 1852	96	-	—	3 pc. Spanje...	44 1/2	-	45 1/2
idem 1858....	95 1/4	-	96	1 3/4 pc. idem...	33 1/2	-	33 3/4
6 pc. Buen.-Ayr	80	-	83	idem Amort. ..	10 1/2	-	11 1/2
6 pc. Chili....	103	-	105	id. Cert. Coup.	4 1/2	-	5
3 pc. idem....	73	-	76	5 pc. Sardinië.	86	-	—
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	76 1/2	-	77 1/2
3 pc. idem...	85	-	87	idem Nieuwe..	65 1/8	-	66 1/2
2 1/2 pc. Holland.	65	-	66	4 pc. idem....	103 1/2	-	104
4 pc. idem....	99	-	100 1/2	3 pc. Venezuela	29	-	30
Ecuador......	12	-	14	idem Uitgest..	14	-	15
id. Land-warr.	—	-	—	Wissel Amst. krt.	11.13 1/4	a	14 1/4.
3 1/2 pc. Grenada.	16	-	17	idem 3 m.....	11.15	-	15 1/2.
id. Uitgestelde	4 3/4	-	5 1/4	id. Rott. 3 m...	11.15	-	15 1/2.
3 pc. Mexico.	22 3/4	-	23	id. Parijs kort....	25. 7 1/2	-	15.
4 1/2 pc. Peru...	91	-	92	idem 3 m.....	25.27 1/2	-	35.

Binnenlandsche en buitenlandsche fondsen vast, maar met weinig handel in binnenlandsche fondsen.

PARIJS den 5 December.

Frankrijk 3 pc. a contant 71.25, 71.20, 71.35; dito op ult. 71.30, 71.20, 71.50, 71.35; dito 4 1/2 pc. a cont. 96.25, 96.30; dito op ult. 96.50. Bank-Actien 2900, 2895. Crediet Mobilier 812.50, 810, 820, 815. Rusl. 4 1/2 pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen —. Napels 5 pc. —. Spanje 1 3/4 pc. 33 3/4; dito buitenlandsche 3 pc. oude 45 1/2 en nieuwe 45; dito binnenlandsche 3 pc. 43 1/2; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 85 1/2.

Heden werden vele kooporders uitgevoerd, wat eene nieuwe rijzing te weeg bragt; de 3 pcts. Fransche fondsen sloten 20 a 35 centimes hooger dan Zaturdag. De handel was gedurende de geheele beurs zeer levendig.

Prijzen der Buitenl. Coupons

en UITGELOTE OBLIGATIEN.

AMSTERDAM den 5 December.

Metalliek......	*f* 23.20	Sp. Piasters....	*f* 2.40 1/2.
idem Nationale..	- —.—	" Coup. per fr.	- —.
Napelsche.....	- —.—.	Hamb. Russen..	- 32 3/8.
Div. Eng. in £...	- 11.57 1/2.	Russ. in Zilv. R.	- 33 3/8.
Eng. Russen....	- 11.57 1/2.	Poolsche in fl...	- 26 7/8.
Fransche.......	- 55 1/4.	Coup. Port. 1 Jan.	
Belgische.......	- 55 3/4.	1848 per £ 2.	- —.—
Pruissische.....	- 34 7/8.	Papier Roeb....	- —.—

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 6 December.

TABAK. Heden werden afgedaan 31 v. Maryland, ex Mississippi.

GRANEN. Tarwe: 160 ℔ N. Bov. Ris *f* 290, *f* 295; 159 ℔ N. dito *f* 290; 158 ℔ dito *f* 280.

BOTER. 1ste kwal. *f* 46; 2de kwal. *f* 43; 3de kwal. *f* 40.

SCHIEDAM den 6 December.

GRANEN. Verkocht: Gerst, 128 ℔ Libau *f* 186 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	*f* 13.25.
JENEVER, " " " " "	- 18.75.
Amst. proef, " " " " "	- 20.—

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 1.

LONDEN den 5 December.

GRAANMARKT. Engelsche Tarwe kon slechts moeijelijk de prijzen der vorige week opbrengen; voor buitenl. was matige vraag en de prijzen waren nagenoeg als voren. Meel prijshoudend. Beste Gerst werd hooger verkocht; mindere 1/ a 2/ per quarter lager. Boonen vonden maar traag koopers tot iets lageren prijs. In Erwten ging weinig om bij onveranderde prijzen. In Haver was veel handel en door den grooten aanvoer daalden de prijzen 1/ per quarter. Lijnzaad als voren; in andere Zaden ging tot vorige prijzen veel om.

Van den 28sten ll. tot den 3 dezer werden ingevoerd 3778 q. binnenl. en 7060 q. buitenl. Tarwe, 10,897 q. binnenl. en 30,747 q. buitenl. Gerst, 6393 q. binnenl. en 53,810 q. buitenl. Haver en 3028 z. binnenl. en 10 z. en 27 v. buitenl. Meel.

VEEMARKT. Gedurende de vorige week werden van het Vasteland ingevoerd 400 Runderen, 165 Kalveren, 2228 Schapen en 128 Varkens. Ter markt waren heden 4740 Runderen, 143 Kalveren, 19,970 Schapen en 390 Varkens. In weerwil van den kleineren aanvoer konden Runderen de prijzen van vorigen maandag niet opbrengen; 5/2 was de hoogste prijs welke werd besteed. In Schapen was veel handel van 4/4 tot 5/4. Voor Kalveren en Varkens bestond tot vorige prijzen goede vraag.

ANTWERPEN den 5 December.

KOFFIJ. Men meldt ons den verkoop van 700 b. Santos en 280 b. Capitavia tot vaste prijzen. — Van HARST zijn 600 vtjs. br. Amerik. verkocht en van SUIKER 51 k. Havanna. — GRANEN. De markt is vast voor Tarwe; Inl. noteert men *f* 12 1/2 a *f* 12 3/4 en Inl. Rogge *f* 8 1/8 a *f* 8 1/4. Odessa Lijnzaad bedong *f* 12.

HAVRE den 3 December.

KATOEN. De markt is vaster en de omzet van disp. bestaat uit 2100 b. De prijzen zijn iets vaster en men betaalt fr. 107 a 108 voor bas New-Orleans. Op levering ging eveneens meer om. — Van KOFFIJ zijn verkocht 350 b. Java tot fr. 134. — SUIKER flaauwer; 250 v. Antilles bedongen fr. 58. — Van RIJST zijn 1000 b. Moulmain tot fr. 14 verkocht. — WOL blijft gevraagd; 60 b. Buenos-Ayres zijn tot fr. 1.75 a 1.95 en 72 b. Rosario tot 80 c. verkocht. — QUERCITRON. 320 b. Baltimore bedongen fr. 11 1/2. — KOPER blijft gevraagd; 8000 kil. oud Rood vonden nemers tot fr. 245 1/2. — VERWHOUT met veel handel. Men meldt ons den verkoop van 145 t. Haïti Campêche op levering tot fr. 5 1/2 en 6000 t. dito dito tot fr. 5.67 1/2.

HAMBURG den 5 December.

KOFFIJ. Rio volgens de telegrafische berigten van Rio-Janeiro 1/8 sch. hooger gehouden, tot welken prijs ook enkele partijen afgedaan zijn. 150,000 ℔ Portorico zijn tot 6 3/8 a 7 sch. verkocht. — ZINK. 2000 ctr. loco bedongen 13.7. — RAAPOLIE loco 23 1/2 a 23 3/8, per Mei 24 1/2. — GRANEN. Tarwe in loco iets vaster; buitenl. per voorjaar zeer stil. Rogge in loco flaauw; Koningsb. per voorjaar 125 ℔ met 75 m. b. betaald; men houdt op 76 m. b.

AVIGNON den 3 December.

MEEKRAPPEN. Het artikel verkeert in eene zeer vaste en zelfs rijzende stemming. De geheele voorraad van Palud Wortels is verkocht tot fr. 50, Rosé bedongen fr. 45 met weinig voorraad. Alleen van de bergen wordt nog aangevoerd, omdat men aldaar later met den oogst begonnen is. Eenige partijtjes vaten S F F F rosé zijn tot fr. 56 a 57 afgedaan en men vraagt nu fr. 58 a 59. Paluds zijn zeer schaarsch en worden niet genoteerd.

NEW-YORK den 23 December.

ASSCHEN gevraagd maar onveranderd. Omzet 100 vaten Pot- tot $ 5.12 1/2 en Paarl- tot $ 5.25. — KATOEN blijft gevraagd, vooral voor uitvoer, en de vorige prijzen hielden zich goed staande; omzet 8000 b. De markt was ten slotte vast met vorige prijzen. — KOFFIJ. Braziel gevraagd, maar over het algemeen is de markt stil. Op levering ging niets om. — MEEL met zeer veel aanvoer. De markt was voor State en Western niet zeer geregeld, maar de prijzen bleven evenwel vast. De geheele omzet sedert vrijdag bedraagt 51 m. v., waarvan gisteren 14,000, en de markt sloot met eene verhooging van 5 c. per vtj. Canada is weinig gevraagd; omzet 550 v. Van Southern vermeerdert de voorraad; omzet sedert vrijdag 5700 v., waarvan 2600 gisteren. Roggemeel stil en 10 c. lager, met zeer weinig handel. Boekweitmeel gevraagd tot $ 2 a $ 2 1/4. — HENNEP. De markt is vast. Men noteert Rein $ 190 a $ 200 en Uitschot $ 180 a $ 190. Van Manilla bedongen 1200 b. 6 1/4 c. — HUIDEN met veel aanvoer en 1 a 1 1/2 c. lager, met veel handel. — HONIG. Cuba flaauw en zonder handel. — IJZER flaauw. — MELASSEN stil met vorige prijzen. — TERPENTIJN. Omzet 2000 vtjs. tot $ 3.50. Voorraad 6500 v. — TERPENTIJNOLIE 1 c. lager maar meer gevraagd. Omzet sedert vrijdag 2400 v. tot 45 a 45 1/2 c. Voorraad 6 a 7000 v. — HARST. Bruine lager. Omzet 3900 v. tot $ 1.50 a 1.25. Betere soorten eveneens flaauw. — TEER vond tot ferme prijzen nemers. — SUIKER. De voortdurend slechte berigten van Louisiana maken onze markt vast en de prijzen houden zich goed staande. — TALK was meer gevraagd, 100/m. ℔ bedongen 10 7/8 a 11 c. en 350 m. ℔ 11 c. — TABAK. Kentucky meer gewild en schaarsch. Omzet 475 v. tot 8 a 10 c. — VRACHTEN naar Engeland en het Kanaal langzamerhand beterende. — KOERS op Londen 9 3/4 a 10 % premie.

Advertentien.

Heden beviel door Gods goedheid voorspoedig van een' ZOON *IDA WIJNKES*, geliefde Echtgenoot van

Rotterdam H. W. A. VAN OORDT.
den 5 *December* 1859.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, onze veel geliefde Vader DIRK BREESNEE, in den ouderdom van ruim 65 jaren.

Nieuwe Tonge 4 *December* 1859.

JB. BREESNEE,
mede uit naam van Broeders en Zuster.

Men verlangt te Rotterdam zoo spoedig mogelijk, voor een aankomenden Jongen,

een ONDERWIJZER,

welke gelegenheid heeft om **van 's morgens *tien* tot *twaalf* ure ONDERRIGT** te geven in de **gewone Vakken** en in de **beginselen** der **Fransche Taal.** Adres, onder letter P, bij den Boekverkooper C. W. DRAIJER, Korte Hoogstraat.

TE HUUR,

tegen primo Mei aanstaande, een **net ingerigt**

HUIS,

staande aan de westzijde van de Schie. Huurprijs *f* 500. Te bevragen bij den Boekhandelaar W. WENK, aan de Noordblaak.

L'ANTI-GOUTTEUX GENEVOIX

(10 fr. de flesch.) **(Zuivere Olie van Indische Kastanjes.)** (5 fr. de 1/2 flesch.)

is het *uitwendig* Geneesmiddel bij uitnemendheid tegen Jicht, Rhumatiek en Zenuwaandoeningen.

De INDISCHE KASTANJE-OLIE is geen afleidend middel; haar gebruik veroorzaakt rimpels noch puisten; zij werkt plaatselijk als *kalmerend* en *oplossend* middel. Zij neemt de pijn weg zonder eenige hevige aandoening van het jichtige element, zij brengt noch Binnenjicht, noch schade aan het inwendig organismus te weeg; dikwerf voorkomt zij nieuwe aanvallen of maakt die veel minder hevig, wanneer men de voorzorg gebruikt dezelve op de gezette tijden te voorkomen door eene dagelijksche inwrijving met Olie van de doorgaans aangedane deelen.

„De etherische Indische Kastanje-Olie wordt sedert vele jaren geroemd als middel tegen Jicht en Rhumatiek. De Heer Genevoix, Apotheker te Parijs, heeft eene bepaalde studie gemaakt van hare bereiding en haar gebruik."
(Bouchardat, *Annuaire de Thérapeutique*, 1858, p. 91.)

„In de twee enkele gevallen, waarin wij het gebruik dezer Olie beproefd hebben, zagen wij de pijn verdwijnen, zonder verergering te hebben ondergaan.

„Deze geneeskrachtige Olie schijnt ons toe eene wezenlijke therapeutische waarde te hebben."
(*Bull. gén. de Thérap*, p. 217, 15 Sept. 1858.)

Hier volgen de namen van eenige Geneesheeren die hunne Patienten de Indische Kastanje-Olie voorschrijven of die ze zelve gebruiken, te weten de Heeren Doctoren Charles Masson, Louvel, Debout, Clément, Dequevauvillers, Grégoire, Colon, Marchal, Roch, Bérard, Zarkowski, Dezauche, Dufresnois, Declat de Neboud, Maugendre, Sardaillon, Nivert, Labrune, Dubreuil, Chanet, Everts, Noël, Rozier Petit, Monod, Cerise, Pinel neveu, de Romilly, etc., etc.

Op iedere flesch bevinden zich aan de ééne zijde de letters MG., en aan de andere de volgende stenografische karakters:

Apotheker, 14. rue des Beaux-Arts.

Te *Rotterdam* bij den Heer *VAN SANTEN KOLFF.*
Te *Amsterdam* bij den Heer *ULOTH.*

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, WOENSDAG den 7 DECEMBER 1859,

DES NAMIDDAGS TEN *VIJF* URE,

AFSLAG VAN:

Een PAND en ERVE, aan de westzijde van de Eerste Lombardstraat, 8—142. In Trekgeld *f* 10,150.
Een HUIS, met TUIN en ERVE, in het Boschje aan den Goudschen Singel, 13—994. In Trekgeld *f* 4600.
Een TUIN, voorts HUIZING en ERVE, in de Keerweerlaan aan den Binnenweg, 15—577. In Trekgeld *f* 3300.

VEILING VAN:

Een PAND, zijnde eene Mouterij, Rosmolen, Paardenstal enz. en ERVE, aan de zuidzijde van de Breedstraat en westzijde van de Korte Frankenstraat, 10—250; verdeeld in Twee Koopen, te weten:
Koop 1, het Perceel aan de Breedstraat.
Koop 2, het Perceel aan de Korte Frankenstraat.
Een WINKELHUIS en ERVE, aan de zuidzijde van de Hoogstraat, 11—317.

De Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te *Groningen*, geven uit:

DE HUISVRIEND;

GEMENGDE LECTUUR

VOOR

BURGERS IN STAD EN LAND,

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Dit reeds gedurende zeventien jaren gunstig bekende TIJDSCHRIFT wordt uitgegeven in maandelijksche Afleveringen, elk van 2 a 3 vellen druks in dubbele kolommen imperiaal 8vo, zoodat er jaarlijks **26** vellen verschijnen, die te zamen een lijvig Boekdeel uitmaken en door den duidelijken, maar compressen druk den inhoud bevatten van 104 vellen gewoon groot octavo.

De rijke inhoud is verdeeld in Schetsen, Verhalen, Volksoverleveringen enz., in Bijdragen tot Natuur-, Landen- en Volkenkennis, in stukjes ons maatschappelijk, burgerlijk en huiselijk leven betreffende, in kleinere stukjes van gemengden inhoud, in Gedichten en Rijmen. Een beoordeelaar zegt van de **Huisvriend:** „wie eene onderhoudende, afwisselende, nuttige en aangename lectuur verlangt, in een goeden geest geschreven, nu eens ernstig, dan vrolijk, doorgaans in behagelijken stijl, **die schaffe zich den Huisvriend aan."**

De prijs van den **Huisvriend** is voor iederen Jaargang ***f* 3.**

Men teekent in bij alle Boekhandelaren in dit Rijk, bij wie enkele Afleveringen ter inzage te bekomen zijn.

INHOUD van de 11de Aflevering van den loopenden Jaargang: Meisjesbrieven; **Ottilie Wildermuth** nageschreven door J. J. A. G. — Een goed Huismiddel. — Voorheen en thans. — De Westman-Eilanden; naar Dr. **G. Hartwig.** — Geweten. — De Meisjes-Verkoop. — Een Woord van **Lessing.** — Volksverhalen uit Bretagne; naar **Claire von Glümer.** — IV. **Bertrand du Gueslins** wonderlijke Vrijerij en Huwelijk. — In 't Gebergte. — Post hoc — ergo propter hoc; of omdat het daarna gebeurt, gebeurt het ook daarom. — Overdragtelijk. — Stonden des heils. — Opmerkingen van een oud man.

Gerd. Duuring, A. C. Dalen, A. van Binsbergen, J. Kolff, J. F. Sauerbier, Leonard L. Jacobson, J. Sinderam, L. J. Plemp van Duiveland, F. W. Eckstein, J. G. van den Abeelen, G. Elink Schuurman, Joseph Jacobson, Leonard J. Plemp van Duiveland, Gerd. Sauerbier en *C. M. F. Kolff*, Makelaars, zullen op HEDEN den 7den December 1859, in het Notarishuis, aan de Gelderschekade alhier, des voormiddags ten 11 ure, Veilen:

29/1 } **Fusten**
103/2 }
150 **Vaatjes**

Zantische **KRENTEN.**

Openbare Verkooping,

door den Notaris *VAN RIJSOORT*, gevestigd te Charlois, op Vrijdag den 9 December 1859, des voormiddags ten 10 ure, ten Huize en Herberge van **W. van der Schee**, te Poortugaal, van:

Eene aanzienlijke Partij

WILGEN HAKHOUT,

staande in Grienden op Landen of aan Dijken en Wegen; zoomede het **RIETGEWAS**, staande in de Buitengronden der Heerlijkheid Albrandswaard, onder de gemeente Poortugaal.

Openbare Verkooping,

door den Notaris *VAN RIJSOORT*, gevestigd te Charlois, op Donderdag den 15 December 1859, des morgens ten 9 ure, aan het Tolhuis te Katendrecht, vóór het Huis geteekend nommer 46, van:

Eenen INBOEDEL,

bestaande in diverse MEUBELEN, BEDDEN, Katoenen en Wollen DEKENS, PORSELEIN-, AARDE- en GLASWERK, KOPER-, TIN-, BLIK en IJZERWERK, eindelijk Gemaakt GOUD en ZILVERWERK en meer andere ROERENDE GOEDEREN.

Alles breeder bij Biljetten, en daags te voren te bezigtigen.

Rotterdamsche

SCHOUWBURG.

Directie: ***J. Eduard de Vries.***

ZATURDAG 10 DECEMBER 1859:

EEN HUWELIJK ONDER LODEWIJK XV,

Blijspel in vijf Bedrijven, naar het Fransch van *A. Dumas.*

GEVOLGD DOOR:

Vader en Zoon,

Blijspel met Zang, naar het Fransch van *Dumanoir*, door *P. A. Manus.*

Aanvang ten HALF ZEVEN ure precies.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon	*f* 2.—.	Parterre	*f* 0.75.
Loge	- 1.—.	Galerij	- 0.30.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
" " alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
" Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
" 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
" Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
" Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
" Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15.
Amst. n. Utr., Rott., Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45.
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50, —
Utr. n. Rott. 6.30.— Utr. n. Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

te doen beantwoorden naar behooren kunnen geregeld worden, dan moet de wet slechts beginselen inhouden, wier uitvoering en toepassing aan de Regering dient te worden overgelaten.

Is het slechts gelukt, in de wet de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad duidelijk aan te geven en te omschrijven, dan is er aan het gebod der Grondwet voldaan. Alle verdere voorschriften, de werking en uitvoering dier bepalingen betreffende, kunnen reeds spoedig wijziging en verbetering behoeven, en vinden reeds daarom beter hunne plaats in eene Koninklijke verordening ter uitvoering van de wet, dan in de wet zelve.

Een der hoofdpunten, bij de verslagen van het voorloopig onderzoek der vroegere ontwerpen in de afdeelingen der Tweede Kamer behandeld, betrof in de eerste plaats de bevoegdheid van den Raad als adviserend ligchaam. Men wenschte, naar aanleiding der bepaling van art. 72 der Grondwet, eene juiste omschrijving der gevallen, waarin de Raad van State moet worden gehoord, en in deze wet een waarborg, dat de Raad werkelijk gehoord zij. Aan dat regtmatig verlangen schijnt bij de artt. 18 en 19 van dit ontwerp zooveel mogelijk te zijn voldaan.

Bij het opnemen der grondwettige bepaling omtrent het ter overweging brengen bij den Raad van alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur heeft men voorts getracht, zoo duidelijk mogelijk te doen kennen wat daardoor te verstaan zij, de verlangde definitie op hare plaats te stellen en daarbij alle negative verklaringen of rekbare bewoordingen te vermijden. Het komt den Koning toe, verordeningen uit te vaardigen ter uitoefening van bevoegdheden, Hem bij de Grondwet of bij de wetten des Rijks opgedragen: het behoort aan den Koning, het algemeen bestuur van den Staat te regelen; en deze verordeningen zijn algemeene maatregelen van inwendig bestuur. De voorgestelde definitie schijnt alzoo geene gegronde vrees te kunnen wekken, dat de kring van het gebied der Wetgevende Magt uitermate nauw zal worden getrokken, of dat de deur zal worden geopend tot vroeger misbruik, dat namelijk bij Koninklijk besluit zou worden geregeld wat ontwijfelbaar behoort tot het gebied des wetgevers.

Ten einde voorts den waarborg te geven, dat het advies van den Raad wordt ingewonnen over zaken, waaromtrent de Grondwet het hooren van den Raad verpligtend maakt, is bij dit ontwerp geregeld wat in acht te nemen zij bij het vragen van advies. Het is daarom nuttig geacht, bij art. 19 te bepalen dat voorstellen van wet en ontwerpen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, krachtens door den Koning telkens te verleenen magtiging, aan den Raad worden verzonden door de hoofden der Departementen van algemeen bestuur.

Bij het onderzoek van vorige ontwerpen is de Tweede Kamer in breede beschouwingen getreden over het al dan niet geven van openbaarheid aan de adviezen van den Raad van State. De Regering acht het wenschelijk, die openbaarmaking bij dit ontwerp noch te gebieden noch te verbieden, noch ook eene facultative wetsbepaling daaromtrent op te nemen. De bezwaren tegen zoodanig gebod of zelfs tegen eene facultative bepaling zijn gevoeld en in § 31 van het Voorloopig Verslag (Zitting 1857/58) voldoende uiteengezet; zij bestaan, ook zonder dat men behoeft aan te nemen, dat zoodanig advies slechts gevoelens bevat, in het Kabinet des Konings vertrouwelijk geuit.

De Regering nu wenscht, ook bij het ontwerpen van wetten en verordeningen, steun en hulp te vinden bij den Raad van State. Het advies van den Raad kan en zal alsdan veelal leiden tot verbetering, wijziging, aanvulling, of ook aanprijzing van het voorstel; in dat geval schijnt de openbaarmaking daarvan onnut en overbodig. Zoo het advies echter afkeuring bevat en het Hoofd van den Staat zich desniettemin met dat gevoelen niet vereenigt, maar zijne goedkeuring hecht aan een gedaan voorstel van de verantwoordelijke hoofden der ministeriële departementen, laat het zich gereedelijk gevoelen, waarom de openbaarmaking niet oorbaar of wenschelijk wordt geacht. De Koning noch de Ministers moeten verpligt kunnen worden hunne voorstellen te verzwakken door de mededeeling van een niet opgevolgd advies, en daardoor de wapenen ter bestrijding dier voorstellen in handen te geven van de leden der andere takken van de Wetgevende Magt.

Zoo dit wetsvoorstel alzoo omtrent het punt der openbaarmaking of mededeeling van 's Raads adviesen het stilzwijgen bewaart, bevat het echter geen verbod noch onvoorwaardelijke afkeuring daarvan. Aan het Hoofd van den Staat toch schijnt te moeten worden overgelaten, om in enkele gevallen te dien opzigte te doen wat wenschelijk of nuttig mogt worden geacht.

Het tweede hoofdpunt, waarover gedachte voorloopige verslagen breedvoerige en gewigtige beschouwingen bevatten, betreft de medewerking van den Raad van State tot het ontwerpen van wetten en algemeene maatregelen van inwendig bestuur. De Regering verlangt die medewerking zoodra en zoo dikwijls zij die zal behoeven; zij verlangt die op de wijze door de meerderheid der leden van de Tweede Kamer in het Voorloopig Verslag (Zitting 1857/58 n.o IV; § 3, II, bladz. 4 en 5) aangegeven. Zij deelt, om aldaar aangevoerde redenen, in het gevoelen, dat aan het ligchaam van den Raad het ontwerpen van wetten en verordeningen niet kan worden opgedragen, en dat deze taak eigenaardig behoort tot die van hen die de publieke zaken beheeren, omdat die het best kunnen waarnemen wat tot den gang der zaken, waarvoor zij verantwoordelijk zijn, gevorderd wordt, en zij in de ambtenaren, bij de administratie of de ministeriën werkzaam, de speciale kennis kunnen vinden voor ieder onderwerp vereischt. Maar zij wenscht bij de zamenstelling van wetten en verordeningen de hulp en de medewerking te vinden van de kunde, bekwaamheid en ondervinding der afzonderlijke raadsleden. Om dat doel te bereiken, schijnen de bepalingen van art. 25 voldoende.

In nauw verband met dit onderwerp staat de vraag, of al dan niet aan de leden van den Raad van State door den Koning zal kunnen worden opgedragen deel te nemen aan de verdediging van ontwerpen van wet, in de beide Kamers der Staten-Generaal.

De Regering is in 't algemeen van oordeel, dat de aard dier opdragt in geen geval verder zoude kunnen strekken dan tot het verleenen der bevoegdheid aan een of ander lid van den Raad, daartoe in een bijzonder geval gekozen, om den betrokken Minister bij de toelichting of verdediging van eenig wetsontwerp in de beide Kamers der Staten-Generaal ter zijde te staan. Zij deelt in het gevoelen van hen die vermeenen, dat een Minister aldaar nimmer door een lid van den Raad van State kan worden vervangen. Zij gaat verder. Indien het opstellen der wetten aan den Raad wierd opgedragen, zou de verdediging daarvan in de Kamers der Staten-Generaal door een of ander lid van den Raad een natuurlijk gevolg daarvan kunnen geacht worden. Nu schijnt zoodanige opdragt, hoeveel hulp en medewerking men bij de leden van den Raad ook bij het opstellen van wetten of verordeningen zoeken moge, niet wenschelijk.

Indien echter dit ontwerp zoodanige bevoegdheid niet opneemt en daaromtrent het stilzwijgen bewaart, houdt het, even als met opzigt tot de openbaarmaking der adviesen van den Raad, ook geen verbod in, zoodat, wanneer de bijstand van een lid van den Raad van State ter verdediging van wetten aan eenig hoofd van een departement nuttig of noodzakelijk mogt voorkomen, dit wetsontwerp althans daartegen geen beletsel zal opleveren.

Gewigtiger is het vraagstuk, betreffende de medewerking van den Raad van State tot beslissing van geschillen van bestuur. De opdragt eener formele administratieve regtsmagt aan dien Raad werd, blijkens de Voorloopige Verslagen, slechts door weinige leden van de Tweede Kamer voorgestaan. Ook de Regering vermeent dat aan den Raad van State zoodanige regtsmagt niet behoort te worden opgedragen.

Bij de herziening van de Grondwet in 1848, werd het behoud van den Raad van State slechts voorgestaan als een zelfstandig, maar adviserend collegie. Het is waar dat de grondwetgever de regeling der bevoegdheden van den Raad van State aan den gewonen wetgever heeft overgelaten; maar de bedoeling van het behoud van dat collegie, toen door eenigen overbodig of niet noodzakelijk geacht, was, dat het als adviserend collegie niet ontbeerd konde worden.

De Regering toch stelde alstoen voor om den Raad van State te blijven behouden, „als een onafhankelijk adviserend ligchaam, hetwelk in tijds den Koning, tegen eenen verkeerden gang van zaken, kan waarschuwen en Hem kan bijstaan als Zijne dagelijksche raadslieden Hem ontvallen."

Regtspreken nu is handelen, deel nemen aan de uitvoering der wetten, terwijl de Raad, om aan het doel van zijne instelling te beantwoorden, zich juist van handelen of uitvoeren moet onthouden. Regtspraak behoort daarenboven, immers in den regel, slechts te worden opgedragen aan onafzetbare personen; aan hen, die voor hun leven zijn aangesteld. Zoo men nu aan een gedeelte van den Raad regtspraak opdroeg, zou de benoeming *ad vitam* toepasselijk moeten zijn op hen, die tot zoodanige afdeeling zouden behooren. Doch vermits de benoeming voor het leven van de overige leden van den Raad niet wenschelijk moet worden geacht, zoude daardoor een verschil ontstaan tusschen de leden van een en hetzelfde collegie, allen gelijkelijk bevoegd om den Koning en de Regering van raad te dienen. Moest zoodanig, in administratieve geschillen regtsprekend collegie worden ingesteld, het ware beter de leden daarvan te kiezen buiten den Raad van State.

Voorts kan de Raad, door den Koning gehoord, eenige daad hebben goed geacht waarover later wordt geklaagd, of eenig besluit aangeprezen hebben, waarvan de wettigheid nader wordt betwist; zou het dan houding hebben naar eenige afdeeling van dien Raad om regt te verwijzen? Indien nu de opdragt eener administratieve regtsmagt aan den Raad van State, om het reeds aangevoerde, niet aannemelijk moet worden geacht, ook de bedoeling van den grondwetgever (artt. 68 en 132), nader overgenomen en ontwikkeld in de provinciale wet (artt. 147 en 148) en in de gemeentewet (art. 125), schijnt daarmede niet te strooken.

De uitvoerende magt toch berust bij den Koning. Hij beslist, als hoofd der uitvoerende magt, de administratieve geschillen, bij de wetten aan hem opgedragen. Hij vernietigt als zoodanig de besluiten van administratieve collegiën, die in strijd met de wetten of het algemeen belang hebben gehandeld. Wat voorts nog niet aan hem opgedragen is, zal, naar het oordeel der Regering, bij de herziening van bijzondere wetten, zoo als die op de militie, schutterij en dergelijke, aan den Koning opgedragen moeten worden.

Zóó zal de uitspraak in gedachte gevallen niet meer, gelijk thans in onderscheidene provinciën verschillen maar *één* zijn, en gedaan worden door hem, aan wien zij, naar het doel der Grondwet, eenig en alleen schijnt toe te komen.

Het hoofd van den Staat zal echter in gedachte gevallen geene uitspraak doen dan na gehoord te hebben den Raad van State, en de Raad zal (zoo als verlangd wordt) geen zelfstandig advies kunnen geven, dan nadat de zaak of het geschil vooraf grondig en onpartijdig zij onderzocht geworden.

Hoezeer de Raad van State, naar zijne grondwettige roeping, niet bestemd kan worden beschouwd om bij de beoordeeling van administratieve geschillen in eene openbare behandeling te treden van de, ook ter eerste instantie, op schriftelijk berigt genomen beslissingen, noch daaromtrent mondeling verhoor der belanghebbenden, met contradictoir débat, in te stellen, behoort dat collegie niettemin zich alles te kunnen verschaffen wat naar zijn inzien noodig wordt geacht tot het kennen en beoordeelen der belangen en bezwaren, waartoe deze geschillen betrekking hebben.

Daartoe zal de bepaling, in art. 26 alin. 2 van het wetsontwerp vervat, doelmatig kunnen werken. Op de daarbij voorgestelde wijze vindt de Raad zich met de bevoegdheid toegerust, om alle naar zijn inzien noodige inlichtingen bij de betrokken besturen, collegien of personen schriftelijk in te winnen, ten einde de langs dien weg te verkrijgen kennis van zaken en omstandigheden dienstbaar te maken tot het uitbrengen van een zelfstandig en grondig advies, hetwelk den Koning bij iedere beslissing volledig zal kunnen voorlichten.

Na de behandeling dezer hoofdpunten behandelt de Memorie de artikelen kort. Eenige daarvan toch komen, met kleine verandering van redactie, overeen met die, welke reeds bij vroegere ontwerpen waren voorgedragen; andere zijn gewijzigd, ten gevolge van in de voorloopige verslagen der Tweede Kamer opgenomen aanmerkingen, die voorkwamen juist te zijn; sommige eindelijk zijn nieuw of geheel gewijzigd.

Het wetsontwerp zelf is van den volgenden inhoud:

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de zamenstelling van den Raad van State en de ambtenaren bij dien Raad.

EERSTE AFDEELING.

Van de zamenstelling van den Raad.

Art. 1. De Raad van State is zamengesteld, buiten Ons als Voorzitter, uit: een onder-voorzitter en niet meer dan twaalf leden.

Art. 2. Nevens den Prins van Oranje, die, nadat zijn achttiende jaar vervuld is, zitting in den Raad heeft van regtswege en eene raadgevende stem, kan door Ons aan de overige Prinsen van Ons Huis, wanneer zij meerderjarig zijn, zitting en zoodanige stem in den Raad verleend worden.

Art. 3. Er kunnen staatsraden in buitengewone dienst door Ons worden benoemd. Hun getal gaat dat van vier en twintig niet te boven.

Zij nemen deel aan de werkzaamheden van den Raad, wanneer zij door Ons of van Onzentwege zijn opgeroepen, en hebben alsdan gelijke bevoegdheid als de leden.

Art. 4. De staatsraden in buitengewone dienst worden gekozen uit hen, die in de waarneming hunner bedieningen of door geschriften bewijzen hebben gegeven, hetzij van bekwaamheid in zaken van wetgeving of bestuur, hetzij van bijzondere bekendheid met de aangelegenheden van de Koloniën en bezittingen van den Staat in andere werelddeelen.

Art. 5. De onder-voorzitter en de leden van den Raad worden door Ons benoemd en ontslagen.

Na tien jaren dienst, eervol ontslagen, erlangen zij den titel van staatsraad in buitengewone dienst.

Deze staatsraden in buitengewone dienst zijn niet begrepen onder het getal in art. 3 vermeld.

Art. 6. Niemand is tot onder-voorzitter, lid van den Raad van State of staatsraad in buitengewone dienst benoembaar, dan die Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten is en den ouderdom van vijf en dertig jaren heeft vervuld.

Art. 7. Bloedverwantschap of zwagerschap in den eersten of tweeden graad mag niet bestaan tusschen den onder-voorzitter en de leden, noch tusschen de leden onderling. Zwagerschap, na de benoeming ontstaan, levert geen beletsel op.

Art. 8. De onder-voorzitter en de leden van den Raad bekleeden geene andere Landsbediening.

Zij kunnen niet tevens zijn geestelijke of bedienaars van de godsdienst.

Bezoldigde of niet bezoldigde bedieningen, geene Landsbedieningen zijnde, mogen zij, met Onze toestemming, te gelijk waarnemen.

Art. 9. Alvorens hunne betrekking te aanvaarden leggen de onder-voorzitter, de leden van den Raad en de staatsraden in buitengewone dienst, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in onze handen den volgenden eed of belofte af:

„Ik zweer (verklaar) dat ik om tot onder-voorzitter / lid van den Raad van State (staatsraad in buitengewone „dienst) te worden benoemd, directelijk of indirectelijk „aan geene personen, hetzij in of buiten het bestuur, „onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften „of gaven beloofd of gegeven heb, noch beloven of „geven zal.

„Ik zweer (beloof) dat ik om iets hoegenaamd in „deze betrekking te doen of te laten, van niemand „hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen „zal, directelijk of indirectelijk.

„Ik zweer (beloof) dat ik de Grondwet steeds zal „helpen onderhouden, en al de pligten van een „onder-voorzitter / lid van den Raad van State (staatsraad „in buitengewone dienst) eerlijk en vlijtig zal „vervullen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig." (Dat verklaar en beloof ik.)

Art. 10. De onder-voorzitter en de leden van den Raad moeten hunne vaste woon- en verblijfplaats hebben in de gemeente, waar de zetel der Regering is gevestigd.

De staatsraden in buitengewone dienst kunnen ook elders woonachtig zijn. Zij genieten als zoodanig geene bezoldiging. Van elders opgeroepen, erlangen zij schadeloosstelling voor reis- en verblijfkosten, naar een door Ons vast te stellen tarief.

Art. 11. De onder-voorzitter en de leden zijn verpligt, buiten geldige verhindering, alle vergaderingen van den Raad bij te wonen. Zij zijn gehouden over alle zaken een gevoelen en hunne stem uit te brengen, doch zich daarvan te onthouden in die zaken, welke hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten, tot den derden graad ingesloten, persoonlijk aangaan, of wanneer zij als gelastigden daarin zijn betrokken.

Het een en ander is mede van toepassing op de staatsraden in buitengewone dienst wat betreft de zaken, tot welker behandeling zij zijn opgeroepen.

Art. 12. Niemand is geregtelijk vervolgbaar wegens de stem of de meening, door hem in den Raad uitgebragt.

TWEEDE AFDEELING.

Van de ambtenaren bij den Raad.

Art. 13. Bij den Raad worden door Ons benoemd *één* secretaris en de vereischte referendarissen en commiesen van Staat.

Zij worden door Ons ontslagen.

De aanstelling der overige beambten en der bedienden geschiedt op de wijze door Ons te bepalen.

Art. 14. Behalve de hoedanigheid van Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten, moet men, om benoembaar te zijn tot secretaris den ouderdom van dertig jaren, tot referendaris den ouderdom van vijf en twintig jaren en tot commies van Staat dien van drie en twintig jaren hebben bereikt. Ter benoeming tot commies van Staat wordt daarenboven vereischt, dat men den graad van doctor in de beide regten aan eene van 's Rijks hoogescholen verkregen hebbe.

Art. 15. De secretaris, de referendarissen en de commiesen van Staat leggen, alvorens hun ambt te aanvaarden, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in 's Raads vergadering, den navolgenden eed of belofte af:

„Ik zweer (verklaar) dat ik om tot secretaris (referendaris, commies van Staat) bij den Raad van „State te worden benoemd, directelijk of indirectelijk „aan geene personen, hetzij in of buiten het bestuur, „onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften „of gaven beloofd of gegeven heb, noch beloven of „geven zal.

„Ik zweer (beloof) dat ik, om iets hoegenaamd „in deze betrekking te doen of te laten, van niemand „hoegenaamd eenige beloften of geschenken aan„nemen zal, directelijk of indirectelijk.

„Ik zweer (beloof) dat ik al de pligten, aan mijn „ambt verbonden, eerlijk en vlijtig zal vervullen.

„Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!" (Dat verklaar en beloof ik.)

Art. 16. De secretaris, de referendarissen en de commiesen van Staat moeten hunne vaste woon- en verblijfplaats hebben in de gemeente waar de zetel der Regering is gevestigd.

Zij bekleeden geene andere Landsbediening.

Art. 17. Zij zijn verpligt geheim te houden wat hun in hunne betrekking bekend wordt.

Hunne overige verpligtingen worden bij eene instructie geregeld.

TWEEDE HOOFDSTUK

Van de bevoegdheid van den Raad van State.

EERSTE AFDEELING.

Van de werkzaamheden van den Raad.

Art. 18. De Raad van State wordt door Ons gehoord:

1°, over alle voorstellen, door Ons aan de Staten-Generaal te doen;

2°, over alle voorstellen, door de Staten-Generaal aan Ons gedaan;

3°, over alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur, waardoor te verstaan zijn verordeningen, door Ons uit te vaardigen ter uitvoering van de Grondwet en andere wetten des Rijks; mitsgaders tot regeling der aangelegenheden van het Staatsbestuur;

4°, over alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur der kolonien en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen;

5°, over elke beslissing in hooger beroep, door de wet aan Ons opgedragen, en waaromtrent het hooren van den Raad door de wet wordt bevolen;

6°, in alle andere gevallen, waarin het door de bevolen of door Ons noodig wordt geoordeeld.

Art 19. Voorstellen van wet en ontwerpen algemeene maatregelen van inwendig bestuur word krachtens de door Ons telkens te verleenen magtigi aan den Raad verzonden door de hoofden der mi teriële departementen.

Art. 20. De Raad geeft aan Ons, zoo dikwijls door Ons wordt gehoord, zijn schriftelijk en redenen omkleed advies.

Wanneer de Raad onder Onze voorzitting en tegenwoordigheid van het hoofd van het bij de z betrokken ministerieel departement heeft beraadsla en besloten, wordt hij geacht gehoord te zijn.

Art. 21. De Raad is bevoegd aan Ons voorstel te doen omtrent het voordragen van wetsontwer of het nemen van algemeene maatregelen van inwen bestuur.

Art. 22. Tot het vaststellen van 's Raads adv wordt gevorderd een aantal van minstens zeven le of staatsraden in buitengewone dienst, de ond voorzitter daaronder begrepen.

Het advies wordt vastgesteld bij volstrekte me derheid van stemmen.

Bij staking van stemmen wordt het vaststel van het advies tot eene volgende vergadering gesteld.

Wanneer ook dan de stemmen staken, beslist van den onder-voorzitter, of, bij diens afwezen, het voorzittend lid.

De leden en de staatsraden in buitengewone die die aan de stemming hebben deel genomen, zijn voegd van hunne meening, wanneer zij afwijkt het vastgesteld advies, te doen blijken in eene n bij de notulen te voegen. Een afschrift dier n wordt aan ons bij het advies overgelegd.

Art. 23. De Raad en allen die aan 's Raads raadslagingen deel nemen of daarbij tegenwoor zijn, nemen de geheimhouding in acht door ons gelegd of door de hoofden der ministeriële depar menten, daarbij betrokken, aanbevolen.

Zij wordt ook in acht genomen wanneer de ond voorzitter of de meerderheid van hen, die aan beraadslaging deel nemen, het raadzaam oordeelen.

In het algemeen onthouden zich allen, die aan beraadslaging deel nemen of daarbij tegenwoordig zi van aan personen, niet bij de behandeling der za betrokken, degenen aan te duiden, door wie het e of ander gevoelen in Rade geuit is.

Art. 24. De vergadering, in art. 42 der Grondw bedoeld, wordt, tot dat door haar een voorzit gekozen zij, bijeengeroepen door den onder-voorzit van den Raad van State.

TWEEDE AFDEELING.

Van de regeling der werkzaamheden van den Raa

Art. 25. Van de leden van den Raad word door ons één of meer voor elk ministeriëel Depar ment en voor dat van Kolonien vier leden aang wezen, bestemd om meer bepaald met de hoofd der departementen in aanraking te zijn en hun, d gevraagd, van voorlichting te dienen. Zij breng in den Raad verslag uit over de voordragten d departementen voor welke zij zijn aangewezen, t ware er redenen bestaan, in bijzondere gevallen, dit aan andere leden van den Raad op te dragen.

Art. 26. De hoofden der ministeriële depart menten geven aan den Raad of aan de leden, vo hunne departementen aangewezen, alle zoodani inlichtingen als in verband met de te behandel zaken vereischt worden en zij vermeenen te kunn geven.

Zoo de Raad het dienstig acht inlichtingen in winnen of bezwaren te kennen van bij de zaak b trokken besturen, collegien of personen, geschie dit door tusschenkomst van de hoofden der betrokke ministeriële departementen.

Art. 27. Wij behouden ons voor, wanneer W zulks op voordragt van den Raad noodig achte deskundigen op te roepen, ten einde in den Ra te dienen van voorlichting en advies.

Art. 28. Alle verdere bepalingen ter regeling va de werkzaamheden van den Raad, hetzij in zij algemeene vergaderingen, hetzij door tusschenkom van zijne leden te verrigten, worden vastgesteld eenen algemeenen maatregel van inwendig bestuur.

DERDE HOOFDSTUK.

Overgangs-bepalingen.

Art. 29. Op het oogenblik dat deze wet in we king treedt, is het personeel van den thans bestaa den Raad van State ontbonden.

De leden van dien Raad, die niet op nieuw worde benoemd, erlangen den titel van staatsraad in bu tengewone dienst.

Deze staatsraden in buitengewone dienst, noch oo degenen die dezen titel voeren op het tijdstip d deze wet in werking treedt, zijn niet begrepen ond het getal, in art. 3 vermeld.

Art. 30. Aan de gewone leden en aan de am tenaren, die bij de zamenstelling van den Raad ni op nieuw worden benoemd en geene aanspraak hebbe op pensioen, wordt een wachtgeld toegelegd ten b drage van *twee derden* der door hen genoten jaarwedd

Art. 31. Zoo lang de instructie en de algemeen maatregel van inwendig bestuur, bedoeld bij de art 17 en 28 dezer wet, niet zijn vastgesteld, worde de bestaande bepalingen zoo veel mogelijk opgevolg

Art. 32. Deze wet treedt in werking met de eersten januarij 1861.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

)TTERDAMSCHE COURANT

VAN

'OENSDAG 7 December 1859, N.º 291.

KENNISGEVING.

IRGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTER-* ', gezien de rapporten betreffende den brand, die in ıvond van 15 November ll. heeft plaats gehad in een aan het plein der voormalige Binnenwegsche Poort, 3, n.º 211, alhier.

let op art. 52 der Verordening op de Brandweer te ırdam (Gemeenteblad n.º 45 van 1857),

en te weten, dat aan de manschappen der spuiten le na te noemen wijken premien zijn toegekend, als:

eerste premie ad Vijf en Zeventig Gulden, aan de chappen der spuit van de 3de wijk, 2de kwartier, van zijn: Brandmeesters de heeren *J. van Kempe* , *J. M. Dupont* en *B. Hausman;* Brandspuitmeesters, eeren *J. J. G. van der Hulst*, *J. A. Burksen* en *van Gurp.*

tweede premie ad Vijftig Gulden, aan de manschap- der spuit van de 15de wijk, 1ste kwartier, waarvan Brandmeesters de heeren *W. M. Aewerdonk*, *C. F.* en *A. Overdijk F. Hzn;* Brandspuitmeesters, de en *W. Pleysier*, *J. J. Hop* en *P. Isaacs.*

derde premie ad Vijf en Twintig Gulden, aan de chappen der spuit van de 5de wijk, waarvan zijn: dmeesters, de heeren *M. J. Mensing*, *J. Hooykaas Jr.* *H. van den Ende;* Brandspuitmeesters, de heeren *ips*, *J. Stok* en *J. H. Vermeulen.*

ordende hiervan bij deze *eervolle melding* gemaakt.

Rotterdam den 2 December 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, *de Burgemeester*,

RM VAN 'S GRAVESANDE. J. F. HOFFMAN.

3. *Ten gevolge eener ingeslopen misstelling wordt deze kennisgeving herhaald.*

---

r Secretarie der gemeente Rotterdam is tegen betaling twintig centen verkrijgbaar gesteld het Ontwerp eener rdening voor de Haven-Loodsdienst en de daarbij orende Ontwerp-Besluiten tot heffing en invordering de loodsgelden.

Rotterdam 5 *December* 1859.

TATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 6 December.

e Tweede Kamer bragt heden ten einde de beraadging over het

VDE HOOFDSTUK DER STAATSBEGROOTING.

(*Binnenlandsche Zaken.*)

behandeld in de eerste plaats de onder-artt. betrekk de 7de afd. (Onderwijs). Onderscheidene onderpen werden daarbij behandeld. Bij onder-art. 95 stelde heer *Wintgens* voor om de daar uitgetrokken som te ıoogen met *f* 8000 tot aanschaffing van een grooten onomischen kijker voor het observatorium te Utrecht. — *Minister van Binnenlandsche Zaken* verklaarde dit rstel niet bepaaldelijk te kunnen ondersteunen, maar beslissing daarover aan de Kamer over te laten. — De r *Hugenholtz* bestreed het voorstel, op grond dat men r de aanneming een stap zou doen op een terrein, dat lieverlede tot hoogst aanzienlijke uitgaven aanleiding geven, en de heer *Storm van 's Gravesande* bestreed voorstel ook op grond, dat in een klein Land als het e, één observatorium voldoende was. — De heer *Kien* rentegen achtte het voorstel ook daarom aannemelijk, dat de Regering zelve de behoefte had erkend, doch voldoen daaraan tot het volgende jaar had uitgesteld. deze korte wisseling van denkbeelden werd het amennent *verworpen* met 32 tegen 26 stemmen.

Voor stemden de heeren Schimmelpenninck van der e, van Akerlaken, Foreest, Lijcklama, Sloet tot Oldis, van der Poel, Gevers Deynoot, Meeussen, de Kemıaer, Jespers, van Lijnden, van Franck, van Reede ı Oudtshoorn, Schimmelpenninck, van Voorthuysen, n Asch van Wijck, Kien, Hoffmann, Mackay, Luyben, n Hall, Meylink, Heemskerk, Wintgens en Godefroi.

Bij de behandeling van de 8ste afdeeling (Kunsten en etenschappen) vestigde, toen art. 107 aan de orde was, heer Wintgens de aandacht op de wenschelijkheid om de wet het verband te regelen tusschen provinciale plaatselijke archieven met het Rijks-archief. Bij deze entuele regeling wenschte hij ook aan de Regering het gt te zien ontkend, om de hand te leggen op stukken uit openbare depôts afkomstig zijn. Eindelijk wees j op het belang van de wetenschap der vaderlandsche schiedenis, om sommige belangrijke handschriften, in Rijks archief aanwezig, van 's Rijks wege te doen uitven. — De heer *Dullert* betoogde de wenschelijkheid a de aangevangen beschrijving van het Rijks-archief ort te zetten, welke arbeid gestaakt was, doordien de chieven der oude Domein- en Rekenkamer en van de committeerden welke die Kamer vervingen, nog niet et het Rijks-archief vereenigd waren. — Hierop antoordde de heer *Minister van Finantiën*, dat de schifting ın die archieven groote moeijelijkheden opleverde, doch ıt daarmede ijverig werd voortgegaan.

Bij de behandeling van art. 123 gaf de heer *Sloet ıt Oldhuis* aan de Regering in overweging om aan de oogeschool te Leyden een cursus te openen voor de etenschap der antiquiteiten, en ten einde dit buiten ezwaar van de schatkist mogelijk te maken, den direcur en conservator van 's Rijks museum te begiftigen ıet den titel van professoren.

De 9de afdeeling (Armwezen) gaf den heer *Hengst* anleiding, om de slechte werking te schetsen, die z. i. e wet op het armbestuur had, en aan te dringen, dat e Minister in die wet wijzigingen voorstelde, vooral ıet betrekking tot het domicilie van onderstand.

De 10de afdeeling (Nederlandsche Staats-Courant en taatsblad) lokte geenerlei discussie uit.

Daarentegen werd eene vrij uitvoerige beraadslaging ehouden over de 11de afdeeling (Nijverheid). De heer *an Hoëvell* wees op het groote nationale belang, om le ontginning van mijnen in ons Land te bevorderen, ok met oog op Indië, alwaar men van het mijnwezen eel werk maakte, zoodat ontwikkeling van het mijnvezen hier te Lande tot eene oefenschool dienen kon. Hij wees op de oprigting sedert eenige jaren van eene bergwerk-vereeniging hier te Lande, die nu twee aren geleden, na het aanwezen van mijnen in Limburg geconstateerd te hebben, concessie had aangevraagd tot het exploiteren van mijnen in Limburg. Tot dusver was op die aanvraag geene beslissing genomen en naar spreker meende, bestonden daartegen bezwaren, vooreerst bij den Minister van Binnenlandsche Zaken, die weigerachtig scheen eene concessie te verleenen tot ontginning van 2000 hectaren, maar nu voornemens scheen die concesssie voor slechts 400 toe te staan. In de tweede plaats bij den Minister van Finantien, omdat het domein de mijnen van Kerkrade voor eenige jaren had afgestaan aan de Aken-Maastrichtsche Spoorweg-Maatschappij, en die Maatschappij nu meende dat de nieuwe aanvrage te digt bij de bestaande kolenmijnen was gelegen. Hij achtte dezen tegenstand onbillijk, omdat het Gouvernement de boring van mijngaten, met opoffering van groote kosten, zonder verzet had toegelaten. Hij achtte het ook niet in het belang van het algemeen, omdat dit belang de ontginning vorderde, daar bovendien deskundigen verzekerden dat de mijnen te Kerkrade nog gedurende eeuwen niet zouden zijn uitgeput. Hij hoopte dus dat de Minister van Binnenlandsche Zaken den tegenstand van zijn ambtgenoot van Finantien zou kunnen overwinnen; doch ook dat bij het verleenen van de concessie zoodanige waarborgen werden verzekerd, dat niet, gelijk in een naburig land, zwendelarijen met zoodanige concessie konden worden gepleegd, maar dat zij werkelijk strekken mogen om het mijnwezen in ons Vaderland te ontwikkelen. — De heer *Minister van Finantien* antwoordde, dat de vorige spreker bij de door hem besproken zaak twee omstandigheden had uit het oog verloren, vooreerst, dat het Gouvernement zelf jaren vóór de bergwerk-vereeniging het bestaan van mijnen had geconstateerd, en ten tweede dat 12 jaren geleden door een ander concessie was aangevraagd, wiens aanspraak mede niet uit het oog mogt worden verloren. Gelijk de Minister bij eene vorige gelegenheid reeds had verklaard, was het domeinbestuur verpligt de regten te handhaven, die het op de Aken-Maastrichtsche spoorwegmaatschappij had overgedragen. Het domeinbestuur verzette zich niet tegen de exploitatie, maar waakte alleen dat de concurrentie zoo geregeld zou worden, dat zij geene onherstelbare nadeelen aan de bestaande mijnen zou toebrengen. Overigens was door de Regering reeds verklaard, dat de zaak thans op het punt stond van te worden afgedaan. — De heer *van Wintershoven* betoogde daarop, o. a., dat de verklaring van den Minister betrekkelijk de concurrentie niet alleen was eene protectionistische stelling, maar ook ten nadeele van het algemeen belang; want dat de regeling, die de Minister op het oog had, niet anders bedoelde, dan te beletten dat de nieuwe mijn de steenkolen goedkooper kon leveren, dan de mijn te Kerkrade dat van wege hare ongunstige ligging doen kon. — Na eene korte repliek van den heer *van Hoëvell* werd de discussie over dit onderwerp gesloten.

Bij de behandeling van art. 151 (Visscherijen) verklaarde zich de heer *Westerhoff* tegen de voorgenomen proeven van kunstmatige oesterteelt; hij meende dat dit eene zaak was van de particuliere nijverheid. — De heer *Sloet tot Oldhuis* daarentegen keurde het voorstel goed, omdat het voorbeeld buiten 's Lands had aangetoond van hoe groot belang de oesterteelt was voor kleine visschersplaatsen, terwijl de Regering niet voornemens was de oesters zelve te fokken, maar alleen eene proeve te nemen of de kunstmatige teelt in ons Land gelukken zou. — Nadat de *Minister van Binnenlandsche Zaken* in gelijken zin had gesproken, stelde de heer *Idserda* voor, om de *f* 1000, op het art. uitgetrokken ten behoeve van die oesterteelt, te doen wegvallen, welk amendement echter zonder nadere discussie *verworpen* werd met 46 tegen 18 stemmen.

Voor stemden de heeren Hengst, Kingma, van Foreest, Idserda, de Brauw, Duymaer van Twist, van Wintershoven, Betz, Westerhoff, Hugenholtz, Wijbenga, van Hall, Begram, Thorbecke, van Heukelom, Zijlker en van Hoëvell.

Bij de behandeling van art. 156 gaf de heer *Wintgens* aan de Regering in overweging om de beloofde herziening van de wetten op de octrooijen en op den ijk te bespoedigen, en hij betoogde bij die gelegenheid de wenschelijkheid dat de arrondissements-ijkers belast werden met het toezigt op de gazo-meters, die thans, zonder eenige contrôle van wege het Staatsgezag, strekten tot grondslag van het bedrag dat gazverbruikers moesten betalen.

Bij de behandeling van art. 157 trad de heer *Olivier* in de ontwikkeling van het betoog, dat het regiement voor het toezigt op de stoomwerktuigen niet meer aan de behoeften des tijds voldeed, weshalve hij aandrong op eene regeling bij de wet van deze gewigtige aangelegenheid. — De *Minister van Binnenlandsche Zaken* erkende de noodzakelijkheid om dit onderwerp op nieuw en bij de wet te regelen, doch meende tegelijkertijd dat die herziening niet was van zóó dringenden aard om daarbij gewigtiger onderwerpen van wetgeving te doen achter staan.

Bij art. 166 (aanleg van telegraaflijnen enz.) bragt de heer *Olivier* de bekende zaak ter sprake van de lijn van Rotterdam naar Brouwershaven. Hij erkende het absolute regt ten deze van de Regering, maar meende dat de billijkheid medebragt om de Maatschappij van die lijn, even als dit bij naasting van spoorwegen geschiedde, volledige schadeloosstelling te verleenen. Deze geheele zaak had bij hem op nieuw de overtuiging versterkt van de hooge noodzakelijkheid eener wet op het verleenen van concessien, op welker indiening hij dan ook ten slotte ernstig aandrong. — De heer *Idserda* drukte den wensch uit dat het leggen van een onderzeeschen kabel tusschen Enkhuizen en Stavoren niet langer mogt worden uitgesteld, en hij drong tevens aan op de aansluiting van Heerenveen met het algemeen telegrafennet. — De heer *Dirks*, mede den wensch naar de verbinding tusschen Enkhuizen en Stavoren ondersteunende, betoogde tevens het nut van eene lijn over Sneek, Bolsward en Makkum naar Harlingen. — De heer *Minister van Binnenlandsche Zaken* antwoordde ter zake van het opgemerkte door den heer Olivier, dat de concessie voor de lijn van Rotterdam naar Brouwershaven volstrekt niet tegen concurrentie was gewaarborgd. Het Rijk wenschte geene concurrentie aan te gaan, maar het algemeen belang vorderde den aanleg eener lijn van Zierikzee af, en de Regering meende, dat de verbinding niet anders mogelijk was dan over Brouwerhaven naar Rotterdam. Toen heeft de Regering het voorstel gedaan tot afstand van het materieel der bestaande lijn, juist in het belang der Maatschappij, omdat de Regering volkomen bevoegd was een lijn naast de bestaande aan te leggen. Zij die zich daartegen verzetteden, verlangden naar de meening des Ministers een monopolie ten behoeve eener particuliere vereeniging en ten koste van publiek belang. Intusschen was het gelukt Zierikzee langs een anderen weg te verbinden, zoodat de Maatschappij geen nadeel had te vreezen. Wat de opmerkingen betrof van de twee overige sprekers antwoordde de Minister dat hij de geuite wenschen in overweging nemen zou.

Na eene repliek door den heer *Olivier* en *den Minister*, werden de debatten over dit punt gesloten.

De 13de afdeeling (Pensioenen enz.) en de 14de afdeeling (onvoorziene behoeften) werden zonder discussie aangenomen. Het Hoofdstuk V zelf werd daarna *aangenomen* met 49 tegen 16 stemmen.

Tegen stemden de heeren Idserda, van Franck, van Voorthuysen, van Asch van Wijck, Kien, Westerhoff, Hugenholtz, Wijbenga, van Hall, Thorbecke, van Heukelom, Godefroi, van Hoëvell, Olivier, Kingma en van Foreest.

Daarna was aan de orde de algemeene beraadslaging over

HOOFDSTUK VI DER STAATSBEGROOTING

(*Hervormde Eeredienst enz.*)

De heer *Elout van Soeterwoude* (voor zoover hoorbaar) betwijfelde, of het voortdurend bestaan van afzonderlijke Departementen van Eeredienst wel nuttig en wenschelijk was, ook in het belang van de vrijheid der Kerk. Voorts eischte de spreker voor de Hervormde Kerk die mate van vrijheid, welke onze grondwettige instellingen aan alle gezindheden had toegekend; hij eischte voor die Kerk die vrijheid welke vervat was in art. 5 § 1 van het Westphaalsche vredestractaat. Die vrijheid echter miste hij bijv. doordien het aan de Christel. Afgesch. gemeente niet was vergund zich te noemen *Gereformeerde Gemeente*, en dit niettegenstaande twee Luthersche, zelfs twee Katholieke Kerken in ons Land erkend waren. Zoo werden aan diezelfde Afgesch. gemeenten alle toelagen uit 's Rijks schatkist geweigerd niettegenstaande die gemeenten zorg droegen voor hare kerken en armen, niettegenstaande zij aanspraak mogen maken op achting en ook het hare bijdragen tot stijving van 's Lands schatkist. Zoo werd aan de Hervormde Kerk niet gegund het vrije beheer over hare goederen; was dan, vroeg de spreker, de Hervormde Kerk na 2½ eeuwen minder noodig dan andere Kerken. De Hervormde Kerk had de vrijheid niet in de keuze harer leeraren en dienaren. De Regering scheen te hebben vergeten, dat de Hervormde Kerk tot eersten grondslag had, de betrekking van zijn mensch tot zijn Heiland, en de Regering heeft in de beginselen der Hervorming niets anders dan eene leerwijze gezien. Spreker wenschte over deze zaak niet uit te weiden en alleen het feit te constateren, dat de handelingen der Regering reeds tot schromelijk kwaad hadden geleid. — De spreker besprak daarna het punt der Rijks collatien. De uitoefening van dat regt gaf hier en daar stof tot klagten. Aan een deel der Hervormde Kerk werd daardoor een band opgelegd die hare vrijheid verkort en op andere gezindten in het geheel niet drukt. De regtsgeldigheid der collatieregten was zeer betwistbaar, en de spreker wenschte dat de Regering collatieregten van het domein geheel liet varen en de opheffing dier regten van particulieren tegen behoorlijke schadeloosstelling hielp bewerken. Eindelijk wees de spreker op de noodzakelijkheid om de Christelijke godsdienstzin bij de Natie op te wekken, een godsdienstzin die ten allen tijde de roem van ons volk had uitgemaakt en het belet had in de gebreken van den zwijmelgeest der tijden te vervallen.

De heer *de Poorter* achtte de wijze waarop de 56,000 Nederlanders behandeld werden, die tot de Christelijke Afgescheidene gemeente behooren, onbillijk; hij meende dat ook aan dezen ondersteuning uit 's Rijks kas toekwam, en hij wenschte dat reeds in het volgende jaar aan de Synodale commissie dier gemeenten eene som van plus minus *f* 6000 werd ter beschikking gesteld.

De heer *Schimmelpenninck van der Oije*, die verklaarde zelf kerkvoogd te zijn, durfde niet voorstaan het denkbeeld van den heer Elout om het beheer en de onvoorwaardelijke beschikking over de eigendommen der Kerk geheel te laten buiten invloed van den Staat. Hij mogt geene meerdere onafhankelijkheid ten deze ondersteunen, daar anders de toekomst der Kerk alligt bedorven kon worden. Wat het collatieregt betreft, hij betoogde dat het hoogst moeijelijk, ja welligt onmogelijk zou zijn, het geheel af te schaffen, tenzij van wege den Staat daarvoor groote offers werden gebragt. Ten aanzien der Afgescheiden gemeenten meende de spreker dat men toch vooraf moest weten of 56,000 zielen werkelijk ééne leer waren toegedaan; er waren misschien in het Land wel 200,000, die tot hoegenaamd geene Kerk behooren. Van de 72 leden der Kamer zouden er welligt geen twee zijn, die het omtrent alle godsdienstige punten eens waren; en nu zou men toch daarom niet 72 godsdiensten willen aannemen. Aan de Israëliten gaf hij gaarne onderstand, omdat zij één waren, maar hij kon het niet niet doen voor de separatisten, waarvan eenigen wisten wat zij wilden en anderen weder niet.

De heer *Mackay* kon niet toegeven dat de Hervormde Kerk onder de voogdij van den Staat moest blijven bestaan. De Katholijke Kerk was wel in staat verklaard zich zelven te beheeren en nu kende de spreker geene enkele reden waarom de Hervormde Kerk moest blijven afhangen van den Commissaris des Konings in de provincie. Dezen toestand bestreed hij en hij betoogde tevens dat, wanneer men de zaak met opregtheid wilde regelen, zulks allezins doenlijk was. De Regering zeide wel dat de geheele opheffing van het Staatstoezigt op het kerkelijk beheer behoorde tot den tijd die nog niet is aangebroken; maar de Regering liet geheel in het midden wanneer die tijd volgens haar zou aanbreken. Wat de zaak der Afgescheidenen betrof, daaromtrent vereenigde zich de spreker met hetgeen de heer Elout had aangevoerd; wel kon men gelijk de vorige spreker gedaan heeft eene schilderij maken van den toestand dier afgescheidenen, maar niemand zou kunnen betwisten dat de billijkheid eischte om die gemeenten eenige tegemoetkoming in de kosten van haar onderhoud te verleenen. Ook wat de collatieregten aanging, was hij van oordeel dat het regt van de benoeming van een predikant niet mogt zijn het regt van den Staat.

De heer *Bosscha*, *Minister voor de Hervormde Eeredienst*, besprak in de eerste plaats het problema omtrent het bestaan van afzonderlijke Ministerien van Eeredienst. Zijne overtuiging ten deze was niet aan het wankelen gebragt. Er zijn voor de Regering met betrekking tot de Eerediensten nog pligten te vervullen, die de opmerkzaamheid en de werkzaamheid van afzonderlijke Ministers wenschelijk doen zijn. Zij spruiten voort eensdeels uit de belangen der Kerk, maar anderdeels uit belangen van den Staat. Voor de kerkelijke gemeenten moet gewaakt worden, dat zij worden beschermd op gelijken voet en dat hare belangen niet worden verwaarloosd bij de toepassing van de steeds zich ontwikkelende begrippen van de organische toestanden, waarin onze politieke maatschappij zich bevindt; en voor den Staat moet gewaakt worden dat elk nadeel afgeweerd en elk voordeel geplukt worde van hetgeen er voorvalt op elk gebied van godsdienst. Men had gevraagd wanneer de Departementen van Eeredienst zouden ophouden te bestaan? Op gelijke wijze zou men kunnen vragen, wanneer zal het Departement van Oorlog worden opgeheven, of wanneer zullen wij geene marine meer behoeven. De vraag die gedaan is, zou de Minister beantwoorden met eene wedervraag, nl. wanneer zal onder ons volk het ideaal zijn gevestigd van godsdienstige eendragt? Zeer zeker zou dat niet naar de meening des Ministers in het jaar 1860 het geval zijn.

Wat het collatieregt betreft merkte de Minister op dat men aan geene Kerkvergadering de bevoegdheid kon toekennen om door opneming van bepalingen in haar kerkformulier inbreuk te maken op verkregen regten, en daarom ook had het politiek gezag zoowel in 1619 als in 1852 reserves gemaakt. En met grond, want het collatieregt was niet willekeurig aan de Kerk opgedragen; het is ontstaan uit overeenkomsten, waaruit kerkelijke vereenigingen stoffelijk voordeel hebben ontvangen en daarvoor het regt van collatie hebben afgestaan. Daarom ook geloofde de Minister dat het collatieregt geen onderwerp kon uitmaken van debat in de Kamer, omdat dat regt onderworpen was aan regtstitels van eigendomsovergang en alle geschillen over eigendom uitsluitend behooren tot de kennisneming van de regterlijke magt. Indien er gemeenten waren die zich door collatieregt bezwaard achtten, dan moesten zij die bezwaren bij den regter doen gelden. Bovendien was in de uitoefening van het regt van collatie door den Staat niet gelegen, omdat de Staat het voorbeeld van onbekrompenheid en billijkheid gaf aan de particuliere collatoren. Tegen de opheffing van dat collatieregt pleitte nog eene reden. Men diende nl. toe te zien aan wie dat regt zou worden afgestaan, en nu verkeerde de verkiezing en de zamenstelling van kerkeraden in een toestand van onzekerheid, die op dit oogenblik de overdragt van dat regt niet wenschelijk maakte.

Bij de behandeling van de vraag of de Afgescheidenen ondersteuning uit de schatkist moesten erlangen, bragt de Minister vooraf hulde aan den ijver waarmede die gemeenten zich hadden ontwikkeld en aan de trouw met welke zij hare belofte hadden nagekomen, dat zij nimmer van de Regering zouden vragen die ruimere ondersteuning, welke aan de Hervormde Kerk was toegekend; en de Minister voegde er de opmerking bij, dat de aandrang tot ondersteuning eerst was gekomen, nadat men hier in Kamer daarop aangedrongen had. De Minister kon niet aannemen dat het feit, dat ook de Afgescheidenen bijdroegen tot 's Rijks schatkist, dezen regt gaf op ondersteuning uit die schatkist. De vraag was z. i. deze: wordt er een algemeen volksbelang door bevorderd, dat lidmaten van de Hervormde Kerk, van dezelfde geloofsovertuiging welke door anderen die in deze Kerk blijven even hartelijk worden aangekweekt en met volkomen vrijheid geleerd, afzonderlijke gemeenten vormen, met nieuwe leeraren en nieuwe diakenen. Is dit een algemeen volksbelang? Wanneer de Regering die vraag in ernstige overweging neme, en daarop een voorstel doen zal, dan moet de Minister eenigzins den omvang kennen van de offers die het beginsel, eenmaal aangenomen, in de toekomst vorderen zal. Die kennis is echter nog niet op te doen, want onder die Afgescheiden gemeenten verdeelen zich weder andere gemeenten. Het was dus in de allereerste plaats noodig, dat de Christelijke Afgescheiden gemeenten zich vormen tot een Kerkgenootschap, bepaalde regelen voor dat Kerkgenootschap opstellen en die bepalingen aan de goedkeuring des Konings onderwerpen. Dan eerst zou het mogelijk kunnen zijn de kosten te berekenen, waartoe de Staat zich zou verbinden.

Ten slotte besprak de Minister de questie van het beheer der goederen door de Herv. Kerk. Dat beheer werd gevoerd door kerkvoogden, die gekozen werden door notabelen, welke notabelen weder gekozen werden door manslidmaten. Men had gewezen op het verschil dat betrekkelijk het beheer gelegen was tusschen de Protestantsche en R. K. Kerken. In de laatste Kerk evenwel was een hierarchisch gezag georganiseerd; alle belangen, geestelijke zoowel als stoffelijke, waren aan dat gezag onderworpen. Onze Hervormde gemeenten echter konden niet afwijken van het republikeinsche beginsel, dat tot grondslag van de Protestantsche Kerk lag, zonder hare moeder te verloochenen. Dat beginsel is geen clericaal gezag, maar vrijheid en zelfstandigheid van de individuen, en daarop is het beheer der Hervormde Kerk gegrond. En nu mag de Regering zich niet onthouden van toezigt op dat beheer, opdat de Hervormde ingezetenen niet noodeloos tot kerkelijke lasten zouden kunnen worden gedrongen.

De heer *van Lijnden* merkte op dat naar zijne overtuiging geen Departement van algemeen bestuur zoo de oude sleur volgt als dat van de Hervormde Eeredienst. Wat de redevoering van den Minister betrof moest hij verklaren, dat die blijkbaar was geprepareerd, want dat de Minister uitgeweid had over de noodzakelijkheid van het bestaan der Departementen van Eeredienst, zonder dat in de Kamer iemand zich daar tegen had verklaard. Evenzeer had de Minister noodeloos z. i. uitgeweid over den oorsprong van het collatieregt en over de vestiging van de Herv. Kerk. Overigens stond de spreker meer bijzonder stil bij het vraagstuk der Christel. Afgescheiden gemeenten. Ook hij achtte de weigering van elke ondersteuning onbillijk en hoopte dat de Minister die onbillijkheid zou doen ophouden.

De heer *Bosscha*, *Minister van Herv. Eeredienst enz.*, antwoordde hierop, dat de heer Elout over het bestaan van afzonderlijke Departementen van Eeredienst gesproken en dat daarop de aanhef van des Ministers rede gedoeld had.

De heer *Thorbecke* verklaarde dat het hem verrast had de duurzaamheid van de Departementen van Eeredienst te zien geplaatst op ééne lijn met de Departementen van weerbaarheid. Het kwam hem voor dat in de laatste jaren van de ministeriële loopbaan de vastigheid der Departementen van Eeredienst zeer was toegenomen. Hij herinnerde zich toch dat eenige jaren geleden Ministers aan de groene tafel zaten, die betoogden dat zij er gezeten waren juist om de Departementen van Eeredienst in de toekomst overbodig te maken, en deze Minister scheen nu zijn Departement bijkans met het bestaan van de Kerkgenootschappen te vereenzelvigen. Met niet minder bevreemding had spreker vernomen hetgeen de Minister gezegd had omtrent het toezigt op het bestuur van de goederen der Hervormde Kerk. Hij kon niet vatten de reden van het onderscheid dat gemaakt moest worden tusschen de verschillende kerkelijke gemeenten. Als toezigt noodig is, hetzij dat het zich grondt in het belang van den Staat, of in dat der Kerk of in beiden, altijd moest dat toezigt gelijk zijn en algemeen. De Minister had gesproken van de zelfstandigheid der individuen in de Protestantsche Kerk; maar spreker vatte niet hoe die zelfstandigheid iets gemeens had met het bestuur van de goederen der gemeenten.

Voornamelijk had de spreker het woord gevraagd om zijn gevoelen te zeggen over het betoog des Ministers betrekkelijk het collatieregt. Met groote bevreemding had hij hooren betoogen als reden, dat het collatieregt rustte op behoorlijken grond, dat het was verkregen tegen stoffelijke voordeelen. Die wijze van verkrijging zou zijns inziens hoogst moeijelijk bewijsbaar zijn; maar al ware het bewijsbaar, kon dan, vroeg de spreker, bij onze tegenwoordige regtsbegrippen en in den tegenwoordigen toestand onzer wetgeving, dit een grond zijn om de collatieregten te rangschikken onder die zaken die in den handel zijn. Spreker achtte dit eene onmogelijkheid. Over het collatieregt van particulieren wilde hij nu niet spreken. Hij erkende dat, wanneer eene wet zou worden voorbereid en tot stand gebragt tot afschaffing van het collatieregt, een onderzoek over de verschillende natuur van dat regt zal behooren vooraf te gaan. Maar dit geldt niet voor de afschaffing der domaniale collatieregten. De Regering zeide wel in hare Memorie van Beantwoording dat de Staat van zijn collatieregt niet kon afzien of de regten der particulieren zouden gevaar loopen; die stelling scheen spreker toe niet te leggen in het systeem van den Minister. Deze toch beschouwde het collatieregt als een uitvloeisel van eigendom, als eene zaak van privaat regt; en wanneer nu de Staat van een eigendomsregt afzag, kon dat in geenen deele afbreuk doen aan het eigendomsregt van particulieren. Naar sprekers meening moest men in den boezem der gemeenten laten terugkeeren datgene wat aan die gemeenten behoort, en die pligt was z. i. zoo groot dat men dien behoorde te vervullen, al ware het dat daaraan nadeelen verbonden waren.

De heer *Bosscha*, *Minister van de Hervormde Eeredienst*, antwoordde dat, wanneer de vorige spreker toezigt voor allen gelijkelijk eischte, hij dan vergat dat de kerkgenootschappen, inzonderheid de Hervormde Kerk een historisch verleden hadden, en dat men daarbij niet de beginselen van absoluut Staatsregt kon toepassen, gelijk in Amerika, waar alles zich gelijktijdig heeft ontwikkeld. Ten aanzien van het beheer der goederen door de Hervormde Kerk scheen de heer Thorbecke den Minister niet te hebben begrepen; want de Minister had gewezen op den ongeregelden toestand, waarin de autoriteit van die Kerk zich op dit oogenblik nog bevond, dat de toestand was een toestand van overgang, en dat, wanneer deze geregeld zou zijn, ook eene beslissing ter zake van het besproken punt genomen kon worden.

De heer *Elout van Soeterwoude* beantwoordde kortelijk den Minister, waarna de algemeene beraadslaging gesloten verklaard en de voortzetting op morgen ochtend bepaald werd.

In deze zitting heeft de heer de Brauw verslag uitgebragt over de inlichtingen van Regeringswege ingezonden op het rapport der Kamer der Staatsrekening voor 1854. Over de conclusie van het verslag zal nader beslist worden.

Regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State.

Aan de Memorie van Toelichting, gevoegd bij het wetsontwerp tot regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State, ontleenen wij het volgende: Over de algemeene beginselen, door den wetgever in acht te nemen bij het regelen van de inrigting en den werkkring van den Raad van State, heeft eene breedvoerige wisseling van gedachten plaats gehad, toen vroegere wetsontwerpen door de Regering aangeboden en in de afdeelingen van de Tweede Kamer onderzocht zijn geworden. Bij de voorloopige verslagen deelde die Kamer telkens, en in de eerste plaats, algemeene beschouwingen mede over hetgeen de Raad van State volgens onze Staatsinstellingen wezen kan en wezen moet. De Regering wenscht ook bij de toelichting van het thans aangeboden wetsontwerp te beginnen met hare zienswijze over het doel der instelling te doen kennen.

De Raad van State moet eene blijvende vereeniging zijn van licht, kunde en ervaring, en voor het Bestuur eene bron worden van orde, kracht en leven. Een goed ingerigte Raad van State kan een onmisbare steun zijn, zoowel voor 't Gouvernement in 't algemeen, als voor elk ministerieel departement in het bijzonder, en de Regering meent in het aangeboden wetsontwerp de grondslagen te hebben gelegd om tot dat doel te geraken. Zal echter alles wat strekken kan om den Raad van State aan zijne bestemming